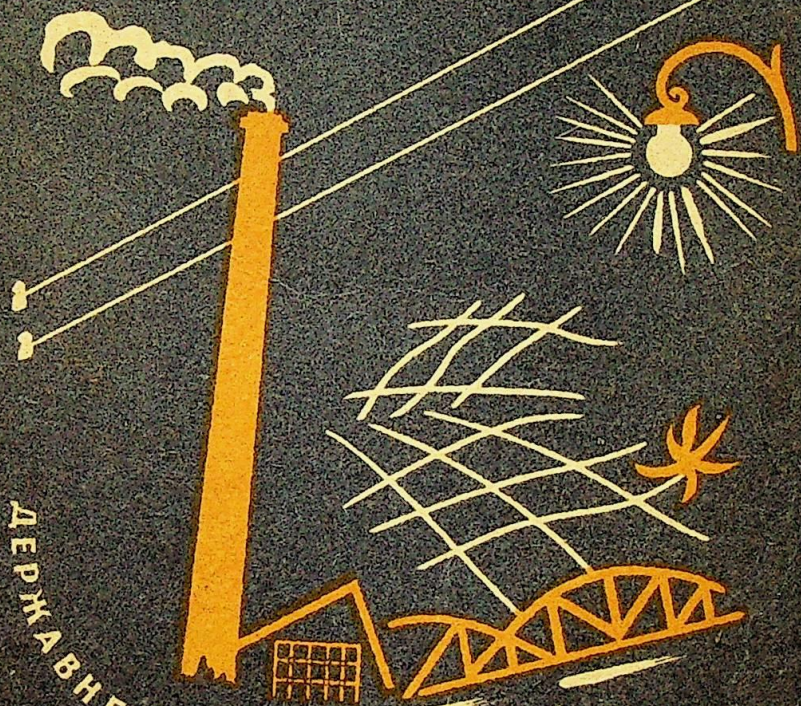

ПАВЛО ТИЧИНА

ПОЕЗІЇ

ДЕРЖАВНЕ

ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

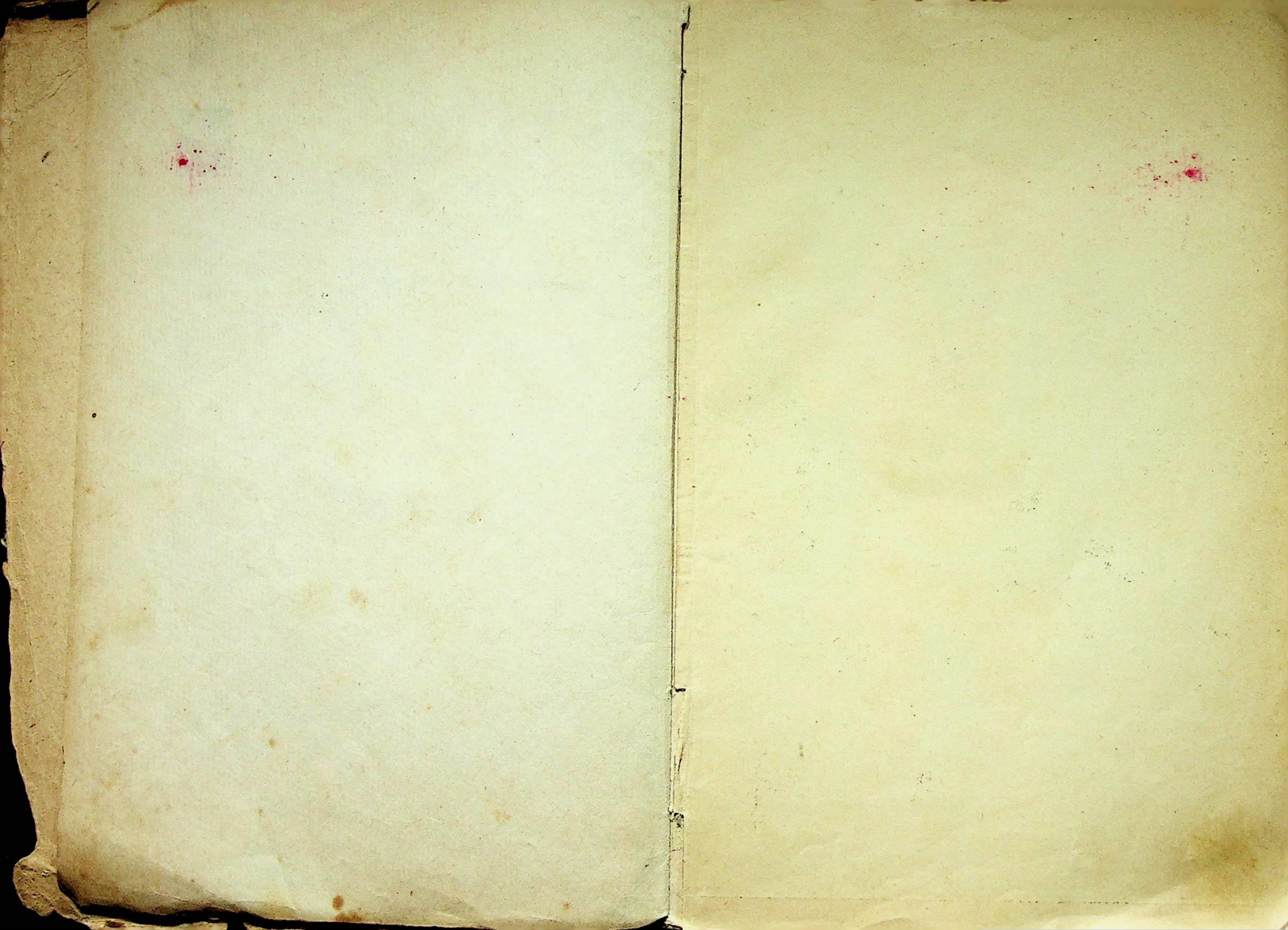
Безвременно

договору

договору

договору

22/1 30. декабря

П. ТИЧИНА

ПОЕЗІЇ

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО
У К Р А Ї Н И
1 9 2 9

Бібліографічний опис цього видання вміщено в «Літописі України», «Картковому репортуарі» та інших окладчиках Української Книжкової Палати

Україноліт № 2342. 11/XII 1928. Зам. № 790. Тираж 3000.

Не Зевс, не Пан, не Голуб - Дух, —
Лиш Соняшні Кларнети.
У танці я, ритмічний рух,
В безсмертнім — всі планети.

Я був — не Я. Лиш мрія, сон.
Навколо — дзвонні згуки,
І півми творчої хітон,
І благовісні руки.

Прокинувсь я — і я вже Ти:
Над мною, підо мною
Горять світи, біжать світи
Музичною рікою.

І стежив я, і я веснів:
Акордились планети.
Навік я взнав, що Ти не Гнів, —
Лиш Соняшні Кларнети.

ЗАКУЧЕРЯВИЛИСЯ ХМАРИ...

Закучерявилися хмари. Лягла в глибинь блакить...
О милий друже, — знов недуже —
О любий брате, — розіп'яте —
Недуже серце мое, серце, мов лебідь той ячить.
Закучерявилися хмари...

Женуть вітри, мов буйні тури! Тополі арфи гнуть...
З душі моєї — мов лілеї —
Ростуть прекрасні — ясні, ясні —
З душі моєї смутки, жалі мов квітоньки ростуть.
Женуть вітри, мов буйні тури!

Одбивсь в озерах настрої сонця. Снує про давне дим...
Я хочу бути — як забути? —
Я хочу знову — чорноброву? —
Я хочу бути вічно - юним, незломно - молодим!
Одбивсь в озерах настрої сонця.

І сміх, і дзвони, й радість тепла. Цвіте веселка дум...
Сум серце тисне: — сонце! пісне! —
В душі я ставлю — вас я славлю! —
В душі я ставлю світлий парус, бо в мене в серці сум.
І сміх, і дзвони, й радість тепла.

ГАЇ ШУМЛЯТЬ...

Гаї шумлять —
Я слухаю.
Хмарки біжать —
Милуюся.
Милуюся — дивуюся,
Чого душі моїй
так весело.
Гей, дзвін гуде —
Іздалеку.
Думки пряде —
Над нивами.
Над нивами — приливами,
Купаючи мене,
мов ластівку.
Я йду, іду —
Зворушений.
Когось все жаду —
Співаючи.
Співаючи — кохаючи
Під тихий шепіт трав
голублячий.
Щось мріє гай —
Над річкою.
Ген неба край —
Як золото.
Мов золото — поколото,
Горить - тремтить ріка,
як музика.

Арфами, арфами —
золотими, голосними обізвалися гаї
Самодзвонними:
Йде весна
Запашна,
Квітами — перлами
Закосичена.

Думами, думами —
наче море кораблями, переповнилась блакить
Ніжнотонними:
Буде бій
Вогневий!
Сміх буде, плач буде
Перламутровий...

Стану я, гляну я —
скрізь поточки як дзвіночки, жайворон як золотий
З переливами:
Йде весна
Запашна,
Квітами — перлами
Закосичена.

Любая, милая,—
чи засмучена ти ходиш, чи налита щастям вкрай
Там за нивами:
Ой одкрий
Колос вій!
Сміх буде, плач буде
Перламутровий...

Десь надходила весна.— Я сказав їй: ти весна!
Сизокрилыми голубками
У куточках на вустах
Їй спурхнуло щось усмішками —
Їй потонуло у душі...

Наливалися жита.— Я сказав їй: золота!
Гнівню брівоньки зламалися.
Одвернулася. Пішла.
Тільки довго оглядалася —
Мов би кликала: іди!

Почали тумани йти.— Я сказав: не любиш ти!
Стала. Глянула. Промовила.
От і осінь вже прийшла.
Так любить? — кажи. Та швидче ж бо! —
Блиснув сміх їй мов кинджал...

Зажурився під снігом гай.— Я сказав їй: що ж...
прощай!

Враз сердечним теплим сявом
Щось їй бризнуло з очей...
Сизокрилою голубкою
На моїх вона вустах!

Цвіт в моєму серці.
Ясний цвіт - первоцвіт.
Ти той цвіт, мій друже,
Срібляний первоцвіт.
Ах, ізнов, кохана,
Де згучала рана, —
Квітне цвіт - первоцвіт!

Слухаю мелодій
Хмар, озер та вітру.
Я бреню, як струни
Степу, хмар та вітру.
Всі ми серцем дзвоним,
Сним вином червоним —
Сонця, хмар та вітру!

Десь краї казкові,
Золоті верхів'я...
Тільки шлях тернистий
Та на ті верхів'я.
Ходять - світять зорі,
Плинуть хвилі в морі —
В ритмах на верхів'я!

Світ в моєму серці,
Мрій танок, світанок.
Ти той світ, мій друже,
Зоряний світанок.
Я твої очиці,
Зорі, зорениці —
Слаблю як світанок!

Не дивися так привітно,
Яблуновоцвітно.
Стигнуть зорі, як пшениця:
Буду я журиться.

Не милуй мене шовково,
Ясно - соколово.
На схід сонця квітнуть рожі:
Будуть дні погожі.

На схід сонця грають грози —
Будуть знову слози!
Встали мати, встали й татко:
Де ластовенятко?

А я тут, в саду, на лавці,
Де квітки - ласкавці...
Що скажу їм? — Все помітно:
Яблуновоцвітно.

ПОДИВИЛАСЬ ЯСНО...

Подивилась ясно,— заспівали скрипки! —
Обняла востанне.— У моїй душі.—
Ліс мовчав у смутку, в чорному акорді.
Заспівали скрипки у моїй душі!

Знав я, знав: навіки,— промені як вії! —
Більше не побачу.— Соняшних очей.—
Буду вічно сам я, в чорному акорді.
Промені як вії соняшних очей!

З КОХАННЯ ПЛАКАВ Я...

З кохання плакав я, ридав.
(Над бором хмари муром!)
Той плач між нею, мною став —
(Мармуровим муром...)

Пливуть молитви угорі.
(Вернися з сміхом - дзвоном!)
Спадає лист на вівтарі —
(Кучерявим дзвоном...)

Уже десь випали сніги.
(Над бором хмари муром!)
Розбиті ніжні вороги —
(Мармуровим муром...)

Самотна ти, самотний я.
(Весна! — світанок! — вишня!)
Обсипалась душа твоя —
(Вранішня вишня...)

О панно Інно, панно Інно!
Я — сам. Вікно. Сніги...
Сестру я Вашу так любив —
Дитинно, злотоцінно.
Любив? — Давно. Цвіли луги...
О панно Інно, панно Інно,
Любови усміх квітне раз — ще й тлінно.
Сніги, сніги, сніги...

Я Ваші очі пам'ятаю,
Як музику, як спів.
Зимовий вечір. Тиша. Ми.
Я вам чужий — я знаю,
А хтось кричить: ти рідну стрів!
І раптом — небо... шепіт гаю...
О, ні, то очі Ваші. — Я ридаю.
Сестра чи Ви? — Любив...

Я стою на кручі —
За рікою дзвони:
Жду твоїх вітрил я —
Тінь там тоне, тінь там десь...

Випливають хмари —
Сум росте, мов колос:
Хмари хмарять хвилі —
Сумно, сам я, світлий сон...

Вірю оморфно —
За рікою дзвони:
Сню волосожарно —
Тінь там тоне, тінь там десь...

Припливеш, приплинеш —
Сум росте мов колос:
З піснею про сонце! —
Сумно, сам я, світлий сон...

Там тополі у полі на волі
 (Хтось на заході жертву приніс)
 З буйним вітром свавольним і диким
 Струнко рвуться кудись в далечінь...

Йду в простори я, чулий, тривожний
 (Гасне день, облітає, мов мак).
 В моїм серці і бурі, і грози
 Й рокотання - ридання бандур...

Хилить вітер жита понад шляхом
 (Ой там хмара похмура з півдня).
 І так сумно, так сумно співає —
 Тіавки перепел б'є десь у дзвін...

Моя пісне, вогниста, шалена
 (Креше небо і котить свій гнів)
 Ах, розбийся на світлі акорди,
 Розридайсь — і затихни, як грім...

Гаптує дівчина й ридає —
 Чи то ж шиття!
 Червоним, чорним вишиває
 Мені життя.

Танцюють згуки на дзвіниці,
 І плаче дзвін.
 Я йду. Мій шлях то із костриці,
 То із жоржин.

Тумани лунуть вгору, вгору,
 А хмари — вниз.
 Чому я не люблю простору
 Як я без сліз?

Я ввечері цілую рожу
 І кличу сум.
 Чому, чому я жить не можу
 Та сам, без дум?

Квітчастий луг і дощик золотий.
А в далені, мов акварелі,—
Примружились гаї, замислились оселі...

Ах, серце, пий!

Повітря — мов прив'язий трунок.
Це рання осіннь шле цілунок
Такий чудовий та сумний.

Стою я сам посеред нив чужих,
Немов покинута офіра.
І слухає мій сум природа. Люба. Щира.

Крізь плач, крізь сміх.

Вона сама — царівна мила —
Нераз свій смуток хоронила
В самій собі, в піснях своїх.

Стою. Молюсь. Так тихо-тихо скрізь,—
Мов перед образом Мадони.
Лиш від осель пливуть тужні, обнявшись, дзвони,—
Узори сліз.

Лише з-над хмар часом прилине
Прощання з літом журавлине —
Погасле, як грезет із риз...

Гей, над дорогою стоїть верба,
Дзвінки дощові струни ловить,
Все вітами хитає, наче сумно мовить:

Журба, журба...

Отак роки, отак без краю
На струнах Вічності перебираю
Я, одинокая верба.

Ой не крийся, природо, не крийся,
Що ти в тузі за літом, у тузі.
У туманах ти сниш... А чогось так сичі
Розридалися в лузі.

Твої коси від смутку, від суму
Вкрила прбозолоть, ой ще й кривава.
Певно й серце твоє взолотила печаль,
Що така ти ласкава.

А була ж ти — як буря із громом!
А була ж ти — як ніч на купала...
Безгоміння і сум. Безгоміння і сон.—
Тільки зірка упала...

Ой там зірка десь впала, як згадка.
Засміялося серце у тузі!
Плачуть знову сичі... О ридай же, молись:
Ходить осіннь у лузі.

ЩЕ ПТАШКИ...

Ще пташки в дзвінких піснях блакитний день купують,
Ще половіє золотом хвиля на сонці жита різа
(Вітри лежать, вітри на арфу грають); —
А в небі свариться вже хтось. Завіса чорно-сиза
Півнеба мовчки зап'яла. Земля ваяє тінь...
Мов звір, ховається людина.
— Господь іде! — подумав десь полинь.
Заплакав дощ... і вщух.
Мовчить гора. Мовчить долина.
— Господня тінь — прошепотів полинь.

І враз — роздерлась пополам завіса! — Тиша. Мертва...
Метнувсь огонь: розцвівсь, розпавсь — аж води закипіли.
І полилася піснь, приніслась жертва.
Курять шляхи, біжать, біжать... Рвуть вихори, як жили,
Рідке коріння верб старих, що моляться в слвозах.
А трави — й плакати не сміють.
Ідуть потужні сили! Морок. Жах...
... І дзвонять десь в селі.
І вже тремтять, все спокій сіють
Сріблясті голуби у небесах.

СВІТАЄ...

Світає...

Так тихо, так любо, так ніжно у полі.
Мов свічі погасли в клубках фіміаму,
В туман загорнувшись, далекі тополі
В душі вигравають мінорную гаму.
Вже дні поволі...
Так тихо, так любо, так ніжно у полі.

Світає...

Все спить ще: і небо і зорі безсилі.
Лиш птах десь озвався спросоння ліниво,
Та пень обгорілий, мов піп на могилі,
«Безсмертний, помилуй!» — кричить мовчазливо.
Видніє щохвилі...
Все спить ще: і небо і зорі безсилі.

Світає...

Проміннями схід раниць ніч, мов мечами.
Хмарки золоті поспішають на битву.
Безмовні тумани тремтять над полями
І з ними стаю я на ранню молитву:
О зглянься над нами!
Защо нас ти раниш у серце мечами?

ЕНГАРМОНІЙНЕ

Туман

Над болотом пряде молоком...
Чорний ворон замисливсь.
Сизий ворон задумавсь.
Очі виклював. Бо'-зна кому.

А від сходу мечами йде гнів!..
Чорний ворон враз кинувсь.
Сизий ворон схопився.
Очі виклював. Бо'-зна кому.

ЕНГАРМОНІЙНЕ

Сонце

Десь клюють тай райські птиці
Вино - зеленє.
Розпрозорились озера!..
Тінь. Давно.

Косарі кують до сходу.
Полум'я квіток!
Перса дівчини спросоння:
Син... синок...

ЕНГАРМОНІЙНЕ

Вітер

Птах — ріка — зелена вика —
Ритми соняшника.
День біжить, дзвенить — сміється,
Перегулюється!

Над житами — йде з медами —
Хилить келехами.
День біжить, дзвенить — сміється,
Перегулюється!

ЕНГАРМОНІЙНЕ

Дош

А на воді в чийсь руці
Гадюки пнуться... Сон. До дна.
Війнув, дихнув, сипнув пшона —
І заскакали горобці!..

— Тікай! — шепнуло в береги.
— Лягай... — хитнуло смолки.
Спустила хмарка на луги
Мережані. подолки.

ХОДЯТЬ ПО КВІТАХ...

Ходять по квітах, по росі,
Очима чесними,
Христовоскресними
Поєми тчуть.
А сонця, сонця в їх красі —
Не чуть.

Царства.

Під спів крови: без пісень:
Вмер чорнобривий день.
О лицарі безумного лицарства,
З прокляттям вас на перегній!

— Трояндний!
— Молодий!
— Бій!

У СОБОР

1

По один бік верби,
По другий старці.
Гнуться, гнуться, гнуться верби,
Нагинаються старці.

Шум юрби глухої.
Блиск хмариних крил!
... Сповиває аналої
Сине брязкання кадил.

Тут говорять з богом.
Тут йому скажу —
(Хтось заплакав за порогом) —
З херувимами служу!

Жау я, жауть всі люди —
І нема його.
Гнуться, гнуться, гнуться люди,
Дожидаються його.

Співає стежка
На горді.
Гарбуз під парасольками
Про сонце думає.

За частоколом —
Зелений гімн.
Зоставайтеся, люди,
З своїми божками!

Соняшники горять...
— сама як струна —
Метеликів дуєти...
— а на лапках мед —

Ромашка? — зрастуй.
І вона тихо: зрастуй
І згучить земля,
Як орган.

Пробіг зайчик.
Дивиться —
Світанок!
Сидить, грається,
Ромашкам очі розтулює.
А на сході небо пахне.
Підні чорний плащ ночі
Вогняними нитками сточують.
— сонце —
Пробіг зайчик.

ПАСТЕЛІ

II

Випив доброго вина
Залізний день.
Розцвітайте, луги! —
: я йду — день —
Пасітесь, отари! —
: до своєї любові — день —
Колисково, колоски! —
: удень.
Випив доброго вина
Залізний день.

ПАСТЕЛІ

III

Коливалося флейтами
Там, де сонце зайшло.
Навшпиньках
Підійшов вечір.
Засвітив зорі,
Прослав на травах тумани
І, на вуста поклавши палець,—
Ліг.
Коливалося флейтами
Там, де сонце зайшло.

Укрийте мене, укрийте :
 Я — ніч, стара,
 Нездужаю.
 Одвіку в снах
 Мій чорний шлях.
 Покладіть отут м'яти,
 Та хай тополя шелестить.
 Укрийте мене, укрийте :
 Я — ніч, стара,
 Нездужаю.

А я у гай ходила
 по квітку осб яку
 а там дерева люлі
 і все отак зозулі
 ку
 ку

Я зайчика зустріла
 дрімав він на горбку
 була б його спіймала
 зозуля ізлякала
 ку
 ку

ХТОСЬ ГЛАДИВ НИВИ...

Хтось гладив ниви, все гладив ниви,
Ходив у гніві і сіяв співи:
О, дайте грому, о, дайте зливи! —
Нехай не сохнуть золотисті гриви.
Хтось гладив ниви, так ніжно гладив...

Плили хмарини, немов перлини...
Їх вид рожевий — уста дитини!
Набігли тіні — і... ждуть долини.
Пробігли тіні — сумні хвилини:
Плили хмарини чужі, далекі...

Сліпучі тони — і дика воля!
Ой, хтось заплакав посеред поля!
Зловісна доля, жорстока доля.
Здаля сміялась струнка тополя.
Сліпучі тони — й смутні волошки...

НА СТІМЧАСТИХ СКЕЛЯХ...

На стрімчастих скелях,
Де орли та хмари,
Над могутнім морем,
В осяйній блакиті —
Гей,
Там
Розцвітали грози!
Розцвітали грози...

Із долин до неба
Простяглися руки:
О, позичте, грози,
Зливної блакиті! —
Браз
Вниз
Впали краплі крові!
Впали краплі крові...

На ланах, на травах,
На срібнозелених,
У житах золотистих,
Стрункоколоскових —
Гей,
Там,
Там шуміли шуми!
Там шуміли шуми...

Хтось горів світанно,
Коліноприклонно:
Дай нам, земле, шуму,

Шуму - божевілля! —
Ніч.
Плач.
Смерть шумить косою!
Смерть шумить косою...

ПО ХЛІБ ШЛА ДИТИНА...

По хліб шла дитина — троядно!
: тікайте! стріляють, ідуть.
Розкинуло ручки — троядно...

Ні бога, ні чорта — на бурю!
: гей, стійте! знайдём і в церквах.
Знялось гайвороння — на бурю...

ОДЧИНЯЙТЕ ДВЕРІ...

Одчиняйте двері —
Наречена йде!
Одчиняйте двері —
Голуба блакить!
Очі, серце і хорали
Стали,
Жауть...

Одчинились двері —
Горобина ніч!
Одчинились двері —
Всі шляхи в крові!
Незриданими сльозами
Тьмами
Дош...

СКОРБНА МАТИ

I

Пам'яті моєї матері

Проходила по полю
Обніжками, межами.
Біль серце опромінив
Блискучими ножами!

Поглянула — скрізь тихо.
Чийсь труп в житах чорніє...
Спросоння колосочки:
Ой радуйся, Маріє!

Спросоння колосочки:
Побудь, побудь із нами!
Спинилась Божа Мати,
Заплакала сльозами.

Не місяць, і не зорі,
І дніти мов не дніло.
Як страшно!.. людське серце
До краю обіаніло.

СКОРБНА МАТИ

II

Проходила по полю —
Зелене зеленіє...
Назустріч Учні Сина:
Возрадуйся, Маріє!

Возрадуйся, Маріє:
Шукаємо Ісуса.
Скажи, як нам простіше
Пройти до Емауса?

Звела Марія руки,
Безкровні, як лілеї:
Не до Юдеї шлях вам,
Вертайте ї з Галілеї.

Ідіте на Україну,
Заходьте в кожну хату —
Ачей вам там покажуть
Хоч тінв його розп'яту.

СКОРБНА МАТИ

III

Проходила по полю.
В могилах поле мріє —
Назустріч вітер віє —
Христос воскрес, Маріє!

Христос воскрес? — не чула,
Не відаю, не знаю.
Не будь ніколи раю
У цім кривавім краю.

Христос воскрес, Маріє!
Ми — квіти звіробою,
Із крові тут юрбою
Зросли на полі бою.

Мовчать далекі села.
В могилах поле мріє.
А квітка лебедіє:
О зглянься хоч Ти, Маріє!

Проходила по полю...
 — І цій країні вмерти?—
 Де Він родився вдруге,—
 Яку любив до смерти?

Поглянула — скрізь тихо.
 Буяє дике жито.
 — Защо Тебе розп'ято?
 Защо Тебе убито?

Не витримала суму,
 Не витримала муки,—
 Упала на обніжок,
 Хрестом розп'явши руки!..

Над Нею колосочки
 «Ой радуйся!» — шептали.
 А янголи на небі —
 Не чули і не знали.

По блакитному степу
 Вороний вітер!
 Пригорнув раз та й подався —
 Вороний вітер...

Вийшла жита жати я.
 Громова хмара!
 Ой не всі з війни додому —
 Вороний вітер...

Гляне сонце, як дитя,
 А в селі голод!
 Ходять матері, як тіні,—
 Вороний вітер...

На чужині десь ген-ген
 Без хреста; вброн...
 Будьте прокляті з війною! —
 Вороний вітер...

ХОР ЛІСОВИХ ДЗВІНОЧКІВ

Уривок із поеми

Ми дзвіночки,
Лісові дзвіночки,
Славим день.
Ми співаєм,
Дзвоном зустрічаєм:
День!
День.

Любим сонце,
Небосхил і сонце,
Світлу тінь,
Сни розкішні,
Все гаї затишні:
Тінь!
Тінь.

Линьте, хмари,
Ой прилиньте, хмари,—
Ясний день.
Окропіте,
Нас благословіте:
День!
День.

Хай по полю,
Золотому полю
Ляже тінь.
Хай схитнеться—
Жито усміхнеться:
Тінь!
Тінь.

ДУМА ПРО ТРЬОХ ВІТРІВ

На ранній весні - провесні,
Гей, на світанню гук.

Ой за горами, за високими,
Там за морями та за глибокими,
Ще й за шляхами несходимими—
Рано - пораненьку Ясне Сонечко сходило.
Ясне Сонечко сходило, братів своїх, Вітрів, до
себе іскликало,

До них словами промовляло:

«Брати мої!

«Вітри мої!

«Брати мої любі, милі,

«Вольні, прудкокрилі!

«А станьте ви на рівні ноги:

«На гори, доли, на людяні шляхи, на перелоги

«Летіть - співайте,

«Про мене, вашого брата старшого, Ясного

Сонечка

«Людям повідайте.

«А уже ж я та не по-зимньому грію:

«Зоря з зорею перемигнутися не вспіє—

«Як я поломенію».

Тее Вітри зачували,

На рівні ноги ставали,

На різні сторони свої дужі крила розправляли.

На ранній весні - провесні,

Гей, на світанню гук.

Що перший Вітер молодий
Лукавий Сніговій
Та так собі подумав, так помислив:
«А чи не краще б було,
«Коли б ти, братіку мій, Ясне Сонечко, та
по - зимньому ісходило?»

«Бо цю землю тільки пригрій —
«То вже й клопіт имій».
Тож перший Вітер Сніговій - Морозище
Летить, гуде, свище,
Снігом хати обкидає,
З людей насміхає:

Це вас, — каже, — Сонечко веснянее вітає».

Тоді тее люди зачували,
Одне д'одного словами промовляли:
«Ой не будь, видно, весні, як об Різаві грому,
«Коли до нас говорять по - чужому».

На ранній весні - провесні,
Гей, на світанню гук.

Що другий вітер молодий
Безжурний Буровій

Та так собі подумав, так помислив:
«Хай собі Сонечко як завгодно сходить —

«Чи по - зимньому,
«Чи по - весняному,
«Аби мені було можна пити - гуляти,
«Свою душеньку потішати».

Тож другий Вітер налітає,
Людам хати перекидає,
Гірко так насміхає:

«Це вас, — каже, — люди, весна та воля вітає».

Тоді тее люди зачували,
Одне д'одного словами промовляли:
«Як отака весна, як отака воля —
«Проклята ж наша доля!»

На ранній весні - провесні,
Гей, на світанню гук.

Що третій Вітер молодий
Ласкавий Легіт - Теплокрил

Та так собі подумав, так помислив:
«А добре, що Сонечко на весну повернуло,
«Ато б земля була навик схолонула, заснула».
Тож третій вітер летить, співає,
До всіх із ласкою та по-рідньому промовляє,
Жодного села, хатинки не минає,
У драпу шибку ще й пучками поторохкає - пограє:

«А вставайте, — каже, — люди, Сонце вам
усміхається,
Вашого плуга земля дожидається».

Отоді тее всі люди зачували,
Із хат з піснями виходжали,
З великої радості святую землю цілували.

На ранній весні - провесні,
Гей, на світанню гук.

ЗОЛОТИЙ ГОМІН

Над Києвом — золотий гомін,
І голуби, і сонце!
Внизу —
Дніпро торкає струни..

Предки.
Предки встали з могил;
Пішли по місту.
Предки жертви сонцю приносять —
І того золотий гомін.
Ах той гомін!..
За ним не чути, що друг твій каже.
Від нбого грѳзи, пролітаючи над містом, плачуть, —
Бо їх не помічають.

Гомін золотий!

Уночі,
Як Чумацький Шлях сріблисту куряву простеле,
Розчини вікно, послухай:
Слухай:
Десь в небі плинуть ріки,
Потужні ріки дзвону Лаври і Софії!..
Човни золотії
Із сивої-сивої Давнини причалюють.
Човни золотії.
... Опромінений,
Ласкою в серце зраний
Виходить Андрій Первозванний.
Ступає на гори

: Благословенні будьте, гори, і ти, ріко мутна!
І засміялись гори,
Зазеленіли...
І ріка мутна сповнилася сонця і блакиті —
Торкнула струни..
Уночі,
Як Чумацький Шлях сріблисту куряву простеле,
Вийди на Дніпро!
... Над Сивоусим небесними ланами Час проходить,
Час засіває.
Падають
Зерна
Кришталевої музики.
З глибин Вічності падають зерна
В душу.
І там, у храмі душі,
Над яким у недосяжній високості в'ються голуби —
молитви,

Там,
У повнозгучнім храмі акордами розцвітають,
Надхненними, як очі предків!

Він був мов жрець сп'янілий від молитви —
Наш Київ, —
Який моливсь за всю Україну —
Прекрасний Київ.

— буря!
Стихійно очі він розкрив —
І всі сміються як вино...
— блиск!
— жах!

Розвивши ясні короги
(І всі сміються як вино),
Вогнем схопився Київ
У творчій високості!

: зрастуй! зрастуй! — сиплеться з очей.
Тисячі очей...
Раптом тиша: хтось говорить.
: слава! з тисячі грудей.
І над всім цим в саяві сонця голуби.
: слава! — з тисячі грудей.
Голуби.

То Україну
За всі роки неслави благословляв
Опромінений,
Ласкою в серце зранений
Андрій Первозванний.
І засміялись гори,
Зазеленіли...

Але ж два чорних гроба,
Один світлий.
І навкруг
Каліки.
Повзають, гугнявять, руки простягають
(О, які скорчені пал'ці!) —
Дайте їм, дайте!
Істи їм дайте — хай звіря в собі не плакають,
— дайте.
Повзають, гугнявять, сонце проклинають,
Сонце і Христа!

Проходять:
бідні, багаті, горді, молоді, закохані в хмари
й музику —

Проходять:

Чорний птах — у нього очі-пазури! —
Чорний птах із гнилих закутків душі,
Із поля бою прилетів.
Кряче.

У золотому гомоні над Києвом,
Над всією Україною —
Кряче.
О, бездушний пташе!
Чи це не ти розп'яття душі людської
Століття довбав?
Століття.

Чи не ти виймав живим очі,
Із серця віру?
Із серця віру.
Чого ж тобі тепер треба
В години радості і сміху?
Чого ж тобі треба тепер, о, бездушний пташе?
Говори!

Чорнокрилля на голуби й сонце —
Чорнокрилля.

— Брате мій, пам'ятаєш дні весни на світанню волі?
З тобою обнявшись, ходили ми по братніх стежках,
Славили сонце!

А у всіх (навіть у травинки) сміялись слівози...

— Не пам'ятаю. Одійди.

— Любий мій, чом ти не смієшся, чом не радієш?
Це ж я, твій брат, до тебе по-рідному промовляю, —
Невже ж ти не впізнав?

— Відступись! Уб'ю!

Чорний птах,
Чорний птах кряче.
І навкруг
Каліки.

В години радості і сміху
Хто їх поставив на коліна?
Хто простягнуть сказав їм руку,
Який безумний бог — в години радості і сміху?
Предки з жахом одвернулись.

: виростем! — сказали тополі.
: бризем піснями! — сказали квіти.
: розіллємось! — сказав Дніпро.
Тополі, квіти, і Дніпро.

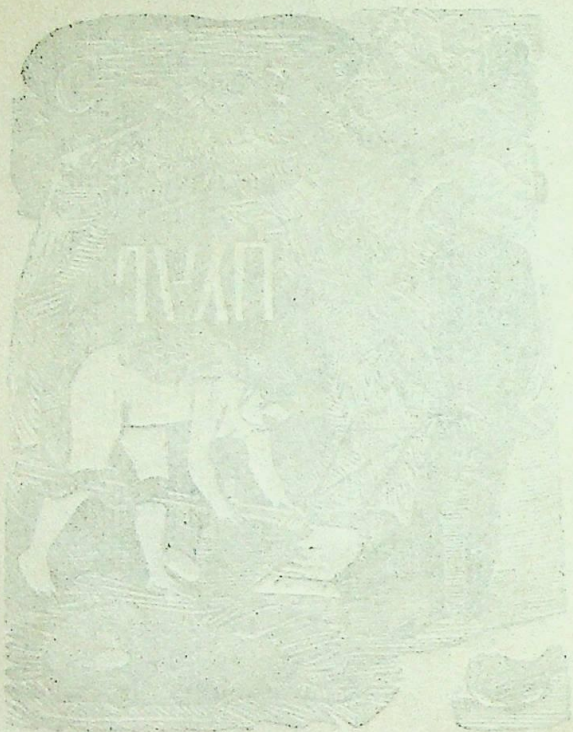
Дзвенить, дзвенить, дзвенить
І б'ється на шматки...
— Чи то не золоті джерела скресають під землею?
Леле, віє, ласкавіє,
Тремтить, неначе сон...
— Чи то не самоцвіти ростуть в глибинах гір?

: виростем! — сказали.
: розіллємось! — Дніпро.

Зоряного ранку припади вухом до землі —
... ідуть.
То десь із сел і хуторців ідуть до Києва —
Шляхами, стежками, обніжками.
І б'ються в їх серця у такт
— ідуть! ідуть! —
Дзвенять немов сонця у такт
— ідуть! ідуть! —
Там над шляхами, стежками, обніжками.
Ідуть!
І всі сміються, як вино:
І всі співають, як вино:
Я — дужий народ,
Я молодий!
Вслухався я в твої гомін золотий —
І от почув.
Дививсь я в твої очі —
І от побачив.
Гори каміння, що на груди мої наввалили,
Я так легенько скинув —
Мов пух...

Я — негасимий Огонь Прекрасний,
Одвічний дух.
Вітай же нас ти з сонцем, голубами.
Я дужий народ! — з сонцем, голубами.
Вітай нас рідними піснями!
Я — молодий!
Молодий!

*Вітер.
Не вітер — буря!
Трощить, ламає, з землі вириває...
За чорними хмарами
(з блиском! ударами!)
за чорними хмарами мільйон мільйонів
мускулястих рук...*

*Котить. У землю врізає
(чи то місто, дорога, чи луг)
у землю плуг.
А на землі люди, звірі й сади,
а на землі боги і храми:
о пройди, пройди над нами,
розсуди!
Й були такі, що тікали.
В печери, озера, ліси.
— Що ти за сило еси? —
питали.
І ніхто з них не радів, не співав.
(Огняного коня вітер гнав —
огняного коня —
в ндчі —)
І тільки їх мертві, розплющені очі
відбили всю красу нового дня!
Очі.*

СІЙТЕ...

Сійте в рахманний чорнозем
з піснею, грою...
Над долиною, низом —
сонце горою!

Робіте — прокинувся вулик.
Тверезить земля:
од вас я, од вас тільки волі —
жодних кривлянь!

Будьте безумні — не зимні.
Нові, по нові марселбези!
Направо, наліво мечі —
ставте діези в ключі!

Ударте у мідь, обезхмарте!
Вірте (не лірте!), ідіть,
фанфарами крикніть вночі:
діези, діези в ключі!

І БЕЛИЙ І БЛОК...

І Белий, і Блок, і Єсенін і Ключев:
Росіє, Росіє, Росіє моя!
... Стоїть сто-розтерзаний Київ,
і двіста розп'ятий я.

Там скрізь уже: сонце! — співають: Месія! —
Тумани, долини, болотяна путь...
Воздвигне Україна свого Мойсея,—
не може ж так бути!

Не може ж так бути, о, я чую, я знаю.
Під регіт і бурю, під грім од повстань
од всіх своїх нервів у степ посилаю —
поете, устань!

Чорнозем підвівся і дивиться в вічі,
і кривить обличчя в кривавий свій сміх.
Поете, любити свій край не є злочин,
коли це для всіх!

На майдані коло церкви
революція іде.
— Хай чабан! — усі гукнули
за отамана буде.

Прощавайте, ждіте волі, —
гей, на коні, всі у путь!
Закипіло, зашуміло —
тільки прапори цвітуть...

На майдані коло церкви
посмутились матері:
та світи ж ти їм дорогу,
ясен місяць угорі!

На майдані пил спадає.
Замовкає річ...
Вечір.
Ніч.

Як упав же він з коня
тай на білий сніг.
— Слава! Слава! — докотилось
і лягло до ніг.

Ще ж як руку притулив
к серцю ік свому.
Рад би ще він раз побачить
отаку зиму.

Гей, рубали ворогів
та по всіх фронтах!
З криком сів на груди ворон,
чорний ворон - птах.

Вдарив революціонер —
захитався світ!
Як вмирав у чистім полі —
слав усім привіт.

ПЕРЕЗОРЮЮТЬ ЗОРІ

Перезорюють зорі.
Переночують ніч.
На східень у всі сторони —
меч! меч! меч!

З піснями, з молотками! —
(мотив - лвокомотив!) —
Назустріч їм заводи,
води, жита...

В її — напнуті перса!
Він весь — лвокомотив! —
Назустріч їм заводи,
води, жита...

Як стомляться — обнявшись,
на спадень знову спать.
Од тіла їх пахучого
росяний піт...

І БУДЕ ТАК...

І буде так —
Сліпі: де ж те небо — я не бачу?
Глухі: мені здається, правду я б почув
Каліки: плачу,
Од болю кричу!

І буде так —
Фальшиве небо сміхом хтось розколе.
І стане світ новий і люди як боги.
І скрізь, де буде поле, —
Плуги, плуги...

Міжпланетні інтервали!
Сонце (скрізь цей сон!), Юпітер...
А між ними не хорали —
Вітер!

Марс — як бога! — Марс, Венера.
— скрізь там жауть як бога друга:
Очі революцонера,
Туга

Крик в міжзоряному лоні:
Ми б цвіли, пили б веселе! —
Так душа, душа в полоні,
Леле

Ми б як трави, як отави...
Так ті ж самі скрізь прокльони
Крають серце не октави —
Нони

Зразу ж за селом —
всіх їх розстріляли,
всіх пороздягали,
з мертвих насміхали,
били їм чолом.

Випала ж зима! —
Що тепер всім воля,
врізали вам поля,
в головах тополя,
а голів нема.

Як зчорніла ніч —
за селом світило,
з співами ходило,
берегло, кадило
безневинну січ.

НА МОГИЛІ ШЕВЧЕНКА

I

І, уклонившись праху,
ми сходили з гори.
— І знов тиран. І знов неволя.
Хрипкий далекий пароплав
сигару закурив...
Сонхвиля.
Як раптом за Дніпром хтось викресав огню.
Уперся в дощові стовпи,
струснув:
пий, земле, пий!
упийся од повстань!
... Забринів струнний гнів.
Заходили дерева і пристань.
І човни полякались, мов коні...
Червоно-си'-зелє' дугасто сказало всім зрастуй,—
і почало брать воду.
А в мені —
(забринів струнний гнів) —
Ой, буде ще потопу,
і сміху,
і вина.

НА МОГИЛІ ШЕВЧЕНКА

II

Спилися ми на «Чайці».
Васильченко з «Кармелюком»,
я — з «Сковородою».
Пригадую: в ріці
задумавсь місяць...
А на веранді над водою
пісні і карти круг стола:
приїхали, бач, до Тараса
од Скоропадського Павла,
од свинопаса!
Жалілися: нема добра,
а ми ж добра всім хочем.
Росію нам «собрать» пора!
Павлу послужим «между прочим»,
а там...
Кривавивсь місяць по краям.
Заснув товариш мій селюк.
... а там не випустим із рук!
І враз заплакала вода ..
І ні в кого було спитать:
кого ж нам на Україну ждять?
— Кармелюк.
— Сковорода.

Уявляю —
 (страшна мить!) —
 Прийде, заридає з одчаю
 і сонце затьмить.
 Хтось кине слово п'яне:
 — В розстріл! на тротуар!
 І місяць встане
 як на пожар.
 Замість дощу, замість роси —
 каміння з неба...
 І чиїсь голоси:
 — Не треба! не треба!
 Каліка, поспішаючи кудись, наступить
 на дитину.
 І всі будуть кричать без упину:
 — Месію! Вітайте Месію!
 — Осанна Йому, Він прийшов!
 І кров
 смертний екстаз перетворить у мрію.

Спервовіку не було нічого —
 тільки сила,
 рух!

Спервовіку замість бога
 огняні крила,
 а над усім дух...

І підняв огонь свої долоні:
 бурі веселі! —
 хоче думатъ туман.

Змовкли хори червоні.
 І встали скелі.
 Зашумів океан.

день перший

Вже би' заснув сиз вечір.
Заснула Єва — тихо.
Лежить отара — ніч.

Адам з шатра виходить.
Прийшов і став — печера.
Розклав огонь — куге.

Взоріли бяху зорі.
Збудилась Єва — тихо.
Дзвенить залізо? — ніч.

Прийшла: йди спать! — не чує.
Стоїть Адам — задумавсь.
А коло нього — плуг.

день другий

Пустили бідних на поталу
займанщині і капіталу.
Сами ж на троні як царі.

«Ми тут внизу, боги вгорі.
Ідїть на фабрики й копальні,
нешчасні торбарі!»

Гукнули бідні: ближні й дальні!
Не телеграми привітальні,
а кулю в лоба глитаям!

Візьмім, візьмім на гострі леза!
Всім краям —
Марсельбеза!

день передостанній

Елади карта, Коцюбинський,
на етажерці лебідь:
оце і вся моя кімната, —
заходьте колинебудь!

Я привітаю наче друга.
Ах, я давно Вас ждала,
ще як над книжкою поезій
сміялася, ридала.

Мені все сниться: сонце, співи,
і Ви, і день весняний. —
І от я з Вами вже знайома,
поете мій коханий.

Прийдіть сьогодні: в мене вдома
лиш я сама та квіти.
Я цілий вечір буду ждати,
боятись і радіти...

Ви десь, мабуть, не з наших сел,
абож... о ні, не смію.
Читала Вас я — і не все,
не все я розумію.

Чи я у полі, чи в лісу —
усе мені здається:
у Вас у книжці неживе,
а тут живе, сміється...

Про Вас недавно хтось писав:
«Поезії окраса».
А все ж таки у Вас не так,
не так, як у Тараса.

Про все в Вас єсть: і за народ,
і за недолю краю.
А як до серця те узять —
даруйте, я не знаю.

Я комуністка, хожу в «чужому»,
обрізала косу.—
І Вам не соромно співати
в цей час про сонце, про красу?

Пишу до Вас, бо так схотіла.
Скажіть мені:
кому потрібні рахітичні
оті сонети та пісні?

Народу, скажете? голодним? —
Нещасна, жалка ж та рука,
що тріолетами годує
робітника.

Поки прощайте, не здивуйте —
це ж не любовний лист.
А втім скажу: Ви — сила,
і з Вас ще буде комуніст.

Мадонно моя, Пренепорочна Маріє,
прославлена в віках!
На наших самотніх вівтарях
лиш вітер віє...

Пройди над нами з омофором,
заритай над селом.—
Уже ми Тобі ані піснь, ні псалом
не воспоем диким хором.

— Жона відважна, діва гріховна
гряде до нас.
Нагая — без одежі, без прикрас —
чарує, мов та рожа повна.

Схились, Мадонно, на причілок
останньої хати в селі.
Усміхнись — і пійди собі геть по ріллі,
одганяючись од куль, як од пчілок...

МАДОННО МОЯ...

II

Вже славлять, співають
нове ім'я.

(Ave, Maria,
Калино моя!)

Іде і сміється:
життя! квіток!

Сонце на скрипку,
Хмарки у танок.

На бедрах, як струнах,
лежить рука.

Здрастуй, дівчино,—
чия ж ти така?

Скажу — не скажу я:
усіх, твоя...

(Ave, Maria,
Калино моя!)

МАДОННО МОЯ...

III

Мадонно моя, Мати Пречиста,
мій Цвіте Голубий!
Вступає в вік новий
душа чиста.

Замість лелії рожу
цілують уста.
А все ж, як Петро від Христа,
відректися від Тебе не можу.

Із ким тепер, в яку годину
молодий відмолодюсь?
Невже ж нераз не помолюсь
за моє кохання, за людину?

Дзвенить залізо. Мовчать бетони.
За літами літа.
Брени ж у серці, Мріє Золота,
на різні тони...

МАДОННО МОЯ...

IV

Не з каменю, не з мармору —
з пррстого заліза.

— Ніжна, відважна,
о де ж твій хітон?

Де риза злототканная,
скорбні твої очі? —

Струнна осанна,
волошковий тон.

До ночі працюватимем
в полі, як у храмі.

Спій — наливайся
житам в унісон!

З піснями, з поцілунками
стрінуть нас мадонни.

Пізній... залізний...
над персами сон...

ПСАЛОМ ЗАЛІЗУ

I

Ненавидим прокляту мідь,
бетони і чугуни!
Ой, що там в полі, що за гук —
татари, турки, гуни?

Виходим вранці як з печер —
курить по всій країні!..
Замість квіток шаблі, списи
виблискують в долині...

Спахне — ударить — прогрімить,
затихне за горою —
І вже спішить і вже шумить
вгорі над головою; —

копне копитом, зареве,
підкине хмару сизу —
І з криком в небо устає
новий псалом залізу.

Десь за морями право, честь.
За океаном совість.
Хоч би вокзал побіг, гукнув,
розбуркав промисловість!

Заслабло місто: кашель, кров.
На труп — ворони, гапки...
Лише часом немов крізь сон
музика й катафалки.

І ходить чутка: генерал
утік із міста вранці.
Без бою, певно, іздадуть,
коли кругом повстанці.

Стоїть завод, — не п'є, не їсть,
аж цвіллю взявся знизу...
І мовчки в небо устає
новий псалом залізу.

Минув як сон блаженний час
і готики й бароко.
Іде чугунний ренесанс,
байдуже мружить око.

Нам все одно: чи бог, чи чорт —
обидва генерали! —
Собори брови підняли,
розбіглися квартали.

Над містом зойки і плачі,
немов з перини пір'я...
Зомліло, крикнуло, втекло
зелене надвечір'я.

Це що горить: архів, музей? —
а підкладіть но хмизу!...
З прокляттям в небо устає
новий псалом залізу.

ПСАЛОМ ЗАЛІЗУ
IV

Начорта нам здалася власть?
Нам дайте хліба, їсти! —
А за повстанцями ідуть,
співають комуністи.

Пождіть, пожаїть, товариші,
ще будем їсти й пити.
Коли б ви нам допомогли
капіталістів бити.

Ідуть, ідуть робітники
веселою ходою.
Над ними стрічки і квітки,
немов над молодою.

Туркоче сонце в деревах,
голубка по карнизу...
Червоно в небо устає
новий псалом залізу.

РОНДЕЛІ
I

Іду з роботи я, з заводу
маніфестацію стрічать.
В квітках всі улиці кричать:
нехай, нехай живе свобода!

Сміється сонце з небозвода,
кудись хмарки на конях мчать...
Іду з роботи я, з заводу
маніфестацію стрічать.

Яка весна! яка природа!
У серці промені згучать...
— Голоту й землю повинчать!
тоді лиш буде вічна згода.
Іду з роботи я, з заводу.

Мобілізуються тополі
під хмарним вітром на горі...
Уже давно ми на порі,
давно всіх кличемо: до волі!

До волі, бідні, босі й голі!
не час сидіти у норі!
Мобілізуються тополі
під хмарним вітром на горі...

Гукнем же в світ про наші болі!
Щоб од планети й до зорі —
почули скрізь пролетарі,
за що ми б'ємся тут у полі!
Мобілізуються тополі...

Там на горі за Дніпром
радо кричать прапори:
честь йому, слава, хвала!

Грають оркестри, церкви,
в квітах вітають портрет —
там на горі за Дніпром.

Котиться спів у степи,
йде від села до села:
честь йому, слава, хвала!

Встанемо ж, менші брати,
стрінем пророка свого.—
Там на горі за Дніпром
честь йому, слава, хвала!

Я знаю: вас не раз ще прокленуть
нові співці, нова краса - голота —
за те, що з рідного свого болота
не зразу вийшли ви на вольну путь.

Спитають вас, до суду поведуть:
ви прославляли лінв, а де ж робота?
Чого замість човна пускали плота,
жахаючись того, що зветься Суть? —

Так годі спать! виходьте на дорогу!
Людині гімн, Людині, а не богу!
Майбутньому всю душу — славний дар!

Горіть! Дивіться сонцю просто в вічі!
Бо стогне світ од «геніїв - нездар».
І жить сами не будете ви двічі...

Не уявляем, як ти тлієш,
як у землі сирій лежиш,—
бо завше ти живеш, гориш,
бо вічно духом пломенієш.

Ще ти воскреснеш, зазориєш,
в мільйонах встанеш, закипиш:
чого, чого, народе, спиш,
чом не дерзаєш ти, не смієш? —

Тебе замучили кати...
Омарселбезені світи
взялись жалобою та горем.

Заприсягаєм: в час побідний —
хай смерть — а ворога поборем!
О брате наш, о любий, рідний...

Один в любов, другий у містику,
а третій в гори, де орли...
І от якомусь гімназистику
вкраїнську музу віддали.

І от перебивають копію
з солодких руських поетес.
Ідуть з утопії в утопію —
і називають це «Sagesse».

А справжня муза неомузена
там десь на фронті в ніч суху
лежить заплвована, залузана
на українському шляху.

Чого ж кричимо, сліпі, задурені:
«хто грим наклав — отой поет», —
цигарки палим недокурені
та затягаємось в керсет?

Чи вже втомилась наша нація,
чи недалеко до кінця, —
що в нас чудова профанація
і майже жодного співця!

І майже жодної поезії,
яка б нас вдарила! — Нема.
Самі предтечі анестезії
та лиш розгубленість сама.

До вас, казенні поети, офіціантики,
до вас мое слово, мій гнів.
Не робіть, не робіть ви романтики
з червоної крові братів!

Упивайтеся славою, винами,
взивайтеся жерцями краси, —
та не плачте, не вийте над домовинами,
як пси.

Фальшива естетика, грація
для вас навіть там, де гроби.
Що вам всесвітня федерація,
продажні надхненці, раби?

Що те братерство, коли вам еротика? —
Змовкніть, од могил одійдіть!
Революції від вас, як од нерівного гнотика,
тільки чадить...

Нікого так я не люблю,
як вітра вітровіння.

Чортів вітер! Проклятий вітер!

Він замахнеться раз —
реє! свист! кружіння!
і вже в гаю торішній лист —
як чортове насіння...

Або: упнеться в грузлюю ріллю,
піддасть вагонам волі —
ух, як стремлять вони по рельсах,
аж нагинаються тополі!..

Чортів вітер! Проклятий вітер!

Сидить в Бенгалії Рабіндранат:
нема бунтарства в нас: людина з глини.—
Реґоче вітер з України,
вітер з України!

Крізь шкельця Захід мов з-за ґрат:
то похід звіря, звіря чи людини? —
Реґоче вітер з України,
вітер з України!

Чортів вітер! Проклятий вітер!

Він корчувату голову з Дніпра:
не ждїть, пани, добра:
даремна гра!

Ах,
нікого так я не люблю,
як вітра вітровіння,
його шляхи, його боління
і землю,
землю свою.

ПЛАЧ ЯРОСЛАВНИ

1

Лілі Папарук

Сніг. Сніжок.
На княжий теремок.
День і ніч круг нього ходить,
плаче голосок:

— Ой князю, князочку,
чи ти за Дунаєм?
чи ти на Дону?
Дай про себе вісточку,
бо умру.

Прислухається княгиня — тільки сніг,
тільки сніг та сніжок,
та за полем та за лісом
голод - голосок:

Батівка війна!
Матері 'ма!
Хто пооре, хто засіє? —
А - а!

Ой, яка пустеля.

Тут княгиня знов:
— Послужи ще ти, вітрило,
вітре - чорнобров!
Десв князь одступає
з жменівкою княжат, —
одвертай од нього стріли,
посилай назад.

Прислухається княгиня — а вітру нема,
тільки сніг та зіма,
та за полем та за лісом
чути голоса:

Ми тебе одвернем!
Ми тебе пошлем!
Будеш ти лежать як князь твій—
каменем...

Ой, яка пустеля.

— Дніпре, Дніпре сон - дримайло,
ти нам батько всім.
Встань хоч ти — коли без князя —
царство воскресім.

Царство тихе, праве,
мудре на закон:
щоб одні землі гляділи,
а другі корон.

Прислухається княгиня — тільки сміх,
тільки труситься сміх,
та шумить, шумить шумище
із - під хат, із - під стріх.

Мо вернувся князь з походу?
Мо дружина прийшла? —

Прислухається княгиня — бряк мечей та яса,
та все ближче голоса:
ми тебе воскреснем!

Ой, яка пустеля.

ПЛАЧ ЯРОСЛАВНИ

II

Дивний флот на сонці сяє,
гімном небо потрясає,
грає на крилі.
То вертаються титани
чорної землі.
Із далекої літани,
там, де королі.

Що далекая літана
вбила пана - вкраїтана,
та не вбила тих,
в кого кров тече залізна
в жилах молодих,
в кого пісня сонцезризна
і правдивий сміх.

Що шумить - дзвенить верхами?
Що там трусить порохами
вранці на зорі?
То тікаючи туманять
королі й царі.
То за ними отаманять
скрізь пролетарі.

Понад горами, над степом
розлетілись грізним цепом,
стали в один хор.
Не ховайтесь, хитрі лиски,
витагнем із нор!

Б'ють згори, метають блиски —
лиш шумить мотор...

Дивний флот на сонці сяє,
гімном небо потрясає,
грає на крилі.
То вертаються титани
чорної землі.
Із далекої літани,
там, де королі.

Іх внизу стрічають Лади.
Ще й останньої безвлади
повна повноліть.
Мов жона — тонка, колисла —
нива хліб зернить.
Аж за море вусом звисла,
звисла і шумить...

Київ — 23 р.

НАДХОДИТЬ ЛІТО

Надходить літо,
чуєш бо? — надходить лі —
Томліє гай. Ріка струнка.
В садках додолі цвіт, додолі цвіт...
Рясніє небо. Дні вже не такі.
Повніє далина. І за повіткою
малина сивіє віями...
Повніє далина.

На призьбі дід старий —
як сон.
Кошлатить йому брови внук.
Гойдає вітер мак, і мак і явори.
Син

у землю заступа встромив
і йде до хати. Тепло як!
Це десь за тиждень вже й жита
почнуть мов справжні зорюватъ.

Пережили і війни і біду,
визволили молоду
і поділили. Іще б останню
додалить — тоді вже й зовсім.
Тиша. Лиш на кутку і дзвязк і стун.
Проїде вулицею хтось. Тиша.
Це десь за тиждень вже й жита
почнуть мов справжні зорюватъ.

Електрику сусідне провело.
Пора б і нам? Хитає головою дід.

Скрипить за хатою колодязь.
Дзвід
тремтить і труситься, от - от впаде.
Артезіанський буде в нас, не пропадем!
Хитає головою дід.
А над селом — пустун - літан
безжурно крильми креслить план.

Виходить з хати молодая
весела мати: де мій син?
Дитина ручками, дитина ніжками — який!
Напевно буде комсомолец — так?
І от воно вже на руках.
Забуло діда, всіх і все,
і мружить очі й груди ссе...

Надходить літо.

КОЖУМ'ЯКА

Кожі Микита м'яв —
прийшли к ньому люди,
прийшли в слъозах к ньому люди:
ой горе, Микито, якби ти знав,
горе, якби ти знав!

Король - змії
город оступив —
ну що ти йому скажеш?
Помилую, як крови нап'юся —
ну що ти йому скажеш?

Найшов на Микиту гнів —
голови не підвів,
дванадцять кож під його руками
трісб! трісб!

Прийшли к ньому вдруге:
і в кожного ніс обрізаний,
і в кожного уші обрізані,
і в кожного губи.
І таке загнусавили щось:
ой горе, Микито, якби ти знав,
горе, якби ти знав!

Найшов на Микиту жалб —
дурнями їх обізвав:
от уже дурні, так дурні
й коли вони переведуться!

Прийшли к ньому втретє:
і кожен перед собою вів:
жінку без голови,
сина без голови,
і так страшно, так смішно ступали їх ноги —
немов би живі...

Тут Микита зірвавсь —
усі ви безголові!
Ну що з того, що я вам поможу?
Ви тричі приходили і тричі ті ж самі —
які ви нетями!
Де / ваші / багатії?

А! — пролунало — і стало мовчання.
Розширились очі — і стало мовчання.

— Чом в їх уші не обрізано?
— Чом в їх синів не порубано?

А! — розірвалось — і стало мовчання.
Розширились очі — і всі догада —
(лисніла кров із мертвих)...

Поклали мертвих окремо.
Живі стали окремо.
Вдарили на багатія!
Микита на короля!

Аж закипіла земля...

ТРИ СИНИ

Приїхало до матері да три сини,
три сини воякі, да не 'днкі.
Що 'дин за бідних,
другий за багатих,
а третьому силу свою нігде діть,—
просто бандіт.

— Ой, мамо! — каже перший кароокій,—
який то світ широкий!
Не тільки в нас з нуждою бій,
не тільки ми тут з горем —
страждають люди і за морем,
бо скрізь проклятий багатій.

— Ой, нене! — каже другий черногрекий,—
нащо нам думати про світ далекий,
коли в нас од природи все вже є:
і хліб, і вугіль, і голле.
Нехай же на голлі тім горлом звисне
чуже, нерідне, ненависне.

— Ой, мати! — каже третій низькобровий,—
повиганяй своїх синів із хати,
хай не смішать мене, нехай не сердять.
Кулак здоровий —
оце і воля, і братерство й щастя краю:
чи бідний, чи багатий — я ніколи не питаю.

Блиснула шабля в першого!
Креснула в другого,
ще й в третього клинок...

«Ой, сину, синку мій, синоч!»
Лежить бандіт готовий.
А два брати знов далі б'ються —
ніяк їх не рознять.

ХОДИТЬ ФАУСТ...

Ходить Фауст по Європі
в смішках, свистах, брехенвкях,—
молитовник у руках,—
думає про се, про те,
а назустріч Прометей.

Зрастуй, зрастуй, Прометею!
А! бунтуєш? — ну, бунтуй.
Похвалить не похвалю:
ах, повстаннями, бунтаю,
чи вщасливиш бідний люд?

Я на тайнах неба знаюсь,
в філософії кохаюсь,
цифрами перекидаюсь,
фактами смертей, нужди —
ну, а ти, а ти, що ти?

Я ношу в душі вериги,
не цураюся релігій,
не бунтую — тільки книги
все пишу, пишу, пишу —
ну, а ти, а ти, що ти?

Хочеш світ творить новітній?
А чого ж ти безробітній?
— А того, що ти не Фауст!
А того, що ти панок!
Як візьму я молоток!

А! бунтуєш? — чую, чую.
Я не Фауст? — так я й знав.
Ну, пробач! Ну, прощай!
Ходить Фауст по Європі
з молитовником в руках.

ГОЛОД

Хоч би світало... — Мамо, хліба!
Підвівся батько: замовчи!
Коло вогню в вагоні збились
і мрутть голодні втікачі.

І дим їм очі виїдає.
Мороз проходить аж в кістки.
А за вагоном крик і гомін,
обмін, торгівля і свистки.

В лахмітті, в скорбі, у болячках
зігнулась мати. В щось дитя
укутала, та все: ну, спати —
навік заснуло б ти... Життя!

Прийшли сюди, а голод з нами.
Йї нема людей поміж людей.
Ти чув?.. недавно десь тут жінка
зварила двох своїх дітей...

Одскочив батько: божевільна!
Мовчи! мовчи! До чого це? —
Схопилась мати й закричала,
а батько плюнув їй в лице...

ВІДПОВІДЬ ЗЕМЛЯКАМ

Немов той Дант у пеклі,
стою серед бандитів і злочинців,
серед пузатих, ситих і продажніх,
серед дрібних, помстливих, тупоумних,
на купі гною жовчного, що всмоктує, затуляє на дно:
співай, поете, з нами в тон!

Стою — мов скеля непорушній.

І кубляться круг мене
в багні, в болоті, мов гадюки,
клубком спітаються і падають,
і твань їм рота заливає...

І вони,

мов п'яні, щось белкочуть,
руки до мене простягають і за одержу шарпають.

О, будьте прокляті ви всі — я вас не знаю!
Не доторкайтеся, не вийте!

Болото власне — ви казали —
от двері до раю,

а нишком думали: нехай,
лиш дайте підрости,

ми ще покажем, хто ми є.

Підуть поети з нами і народи.

Не буде чвар, не буде зла,

коли замість кривавих стягів
усі побачать над собою

свого ж таки дзвобатого орла...

Пішли. Загрузли. Розгубились.

В погромах захлинулись. Упились...

О, будьте прокляті ви ще раз!
Душі моєї не купить вам
ані лавровими вінками,
ні золотом, ні хлібом, ні орлом.

Стою — мов скеля непорушній.

ЗА ВСІХ СКАЖУ...

За всіх скажу, за всіх переболію,
я кожен час на звіт іду, на суд.
Глибинами не втану, не змілію,
верхівлями розкрито росту.

Ніколи так душа ще не мужала!
Ніколи так ще дух не безумів!
О, дух ясний — без яду і без жала —
давно ти снів? — а вже сучасний дій

всього мене обняв, здавив, напружив,
і я встаю, нову вдихаю міць.
Не мрію, ні, повіки я розмружив —
іронія і гордість на лиці,
іронія...

Товариство, яке мені діло,
чи я перший поет, чи останній?
Надівайте корони і йдіть
отверзайте уста...

Товариство, яке мені діло,
чи я пізній предтеча, чи ранній?
Удавайте пророків і йдіть
отверзайте уста...

Там за мною, за мною, за мною,
я не знаю там скільки іде!
Перед мене твердою ходою
наступаючий день.

Там за мною, за мною, за мною
і від плуга й від трудних станків.
Перед мене щасливе море,
море голів...

Ну куди ж я піду після цього,
ну куди ж я оглянусь на вас,
коли сонце пронизує розум,
сонце уста?

Я дійшов свого зросту і сили,
я побачив ясне в даліні.
Товариство, яке мені діло,
чи я перший, чи ні?

НЕНАВИСТИ МОЄЇ СИЛО...

Ненависти моєї сило,
любви глибино,
як тяжко вас носить у серці,
як тяжко мені знов.

Ізнов, ізнов спливає піня
на поверховостях часу...
Кому свою я чисту душу,
до кого душу понесу?

Та ж сама тупість, фарисейство,
лихварство, підступ і брехня.
І тільки меншість не загасла,
своїх прапорів не міня.

І тільки меншість певна цілі,
як скрізь, у всі часи, віки.
О люди, люди, свою душу
не замикайте на замки!

О люди, душі паперові,
чи розпалю вас, розгорю?
Коли я вашу порожнечу
вогнем переборю?

Я б не кричав так, я б не кликав —
не можна крику втамувать.
Бо головного в нас титана
уже нема, нема...

ВЕЛИКИМ БРЕХУНАМ

(Відповідь декому)

— О, як гармонію, гармонію ми любим!
Ми хочем бачить світ прозорим, а не грубим.
Життя для нас лиш згук, лиш сонний, тонний транс,
і робітничий клас, як вічний дисонанс.

Ми бачим спокій там, де боротьба і бурі;
у небутті — красу, і правду в каламбурі.
І брязкаєм в серця і плачемо над тим,
що все це тля і тлін, дурної крові дим.

Та як же нам зламать тиранно-тюрмні ґрати,
коли співці у нас все євнухи, кастрати?
«І ланцюги є знак. І ґрати є акорд.
І сяйво від осла. І мир од львиних морд...»

Гармонія живе не тільки там, де блики.
Гармонія і там, де Брехуни Великі.
Лиш брехуни умрут, а правда з віка в вік
стіче в один акорд, де згук є робітник.

Здоров будь, Пушкін мій, землі орган могутий!
І ти, морська глибинь, і ви, одеські тучі!
Я тут у вас в гостях, і всім я вам радий.
Не гнівайтесь за сміх: іще ж я молодий.

Залузаний бульвар. Бульчить калюжна плавань.
І Пушкін на стовпу — пливе у грязь, як в гавань.
Куди ж ти, підожди! — не хоче говорить.
Внизу сирени рев і море бурунить.

То ж вдячні сини невдячної Росії
поставили його... плечима до стихії.
Стій боком до людей, до многошумних площ;
господь стихи простить і епіграмний дощ...

Ах, море і поет! Та хто ж вас не боїться!
Свободи чорний гнів. І блиск, і гарт, і криця.
Поетом будь добро: помреш — то од свобод
все боком ставлять нас, щоб не впізнав народ.

Осінь така мила,
осінь
славна.

Осінь матері їсти несе:
Борщик у горщику,
кашка у жменці,
скибка у пазусі,
грушки в хвартушку.

Осінь така мила,
осінь
славна.

Приїде, поставить: мамо, спите?
Підведуться мати:
це ти, моя доню?
— Я ішла все лісом,
дуб мене за хустку,
він хотів догнати,
борщик однять!

Осінь така мила,
осінь
славна:

— Мамо, мамусю, чом не їсте?
Бистро подивились
очі матері,
зсунулось тіло,
звісилась рука...

Осінь така мила,
осінь
славна:
— Мамо, мамусю, чом не їсте ?

НА ХУТОРІ

... Дівчинка на призббі:
ціпу - ціпу - ціпу!..
Собака на цепу.
Шумить щось у степу.

Біжить з города мати —
шумить щось у степу.
— Ой, світе мій, це ж буря! —
шумить щось у степу.

— Ні, мамо, то не буря,
читала я: то флот.
Тремтить від жаху мати,
реве в кошарі скот...

А небо розкружляло
у кілька сот кругів,
а потім повернуло
і шум подаленів.

— шум даленів —

МИ КАЖЕМО...

Ми кажемо: сходить сонце.

А це:

Уранці
маленька дівчинка, червона шапочка —
встає, встає...
Умилась там чи ні —
корзинку — і в ліс голубий!

А в лісі душно!..

На дощ
хмари, як собаки:
то за вухом почешуться,
ато зубами клац! клац!

У лісі душно, а тут ще й вовк (місяць):
куди це в путь?

— А з сходу аж на спадень,
бо й там мої живуть,
червоношапочки жауть не дождуться.

— А може б я тебе ззів? — Іззіж.
Червона шапочка за ніж!
Вцілила вовку в лису головку,
а сама скорій туди,
де жауть її, жауть не дождуться.

Ми кажемо: заходить сонце.

ВЕСНА

(З Баратинського)

Весна, весна! Яка блакить,
який кругом прозор!
Садками ходить брунькоцвіт,
а в небі — золотозор.

Весна, весна! Який там гон
на крилах вітерка? —
то в вишині біжить, зника
хмар - хморова ріка.

Шумлять згори шум - пінярі;
ріка своїм хребтом
несе торжественно вперед
веселий, скреслий лом.

Ще синій ліс не взеленів,
але квіток проріст
уже підняв і розрізнув
торішній злеглий лист.

А там в високій глибині,
де тоне тонь ясна,
перловий жайворон тонить:
хмар - хморова весна!

Гуляв над Тибром Рафаель
в вечірній час в іюні.
— се сум се сон, делію лбо,
лволюні я, лволюні —

Забилось серце. Слухать став:
о, як вона співає!
— чи лю чи ні, ламає руч,
а він затоном чале —

Все ближче пісня. З-за дерев
пурхнула голубина.
О хто ти, дівчино, скажи!
(несміло): Форнаріна.

І взяв за руку Рафаель,
не мовила ні тона.
Заплакала. А він обняв:
Мадона!

Хмари кругом облягли — і поле у тінв уступило.
Птаство веселе примовкло. Затихнули, зщулились трави.
Тільки берези смутились. За ними вербиці хитнулись.
Винирнув вітер з діброви й курними шляхами понісся,
наче той кінв, що зірвався й тіка від пожежі.
Вже він далеко забіг, а йому, вороному, здається:
велит жене-здоганяє, гриви огню розпустивши.
Так той вітер шалений, вістун громогніву і зливи,
десь аж в байраки забіг і знесилений впав там на землю.
Слідом за ним із діброви дрібночервонеє листя
кинулось, вихром заграло, мішаючись наче у танці.
Кружляння те довго носилось, з тишею гралося плавко —
вгору, все вгору аж поки не бризнули краплі важкіі
і шум не почав наближатись. Різнуло по хмарах і згасло!
Тут щирозлотне мигтіння пішло коливатись додолу —
вниз та униз осідало, мішаючись наче у танці.
І, обкрутившись востанне, з них кожне лягало на землю,
кожне на місці своєму, немов би на сон віковичний.
Блиснуло вдруге — регіт із грудей десь гряхнув у горах!
Тріснуло, струхло і стихло... Лиш шум все шумів
рясношумний,
шум, що його все б і слухав. Свіжо стало, так ясно...

ПОВСТАНЦІ

Уривок

— Ну, переседіли? — гайда! Пора, товариство, в дорогу!
Десь уже жде Конецпольський, та й нам то сказати
не сидиться.

Крикнув отаман в дїброву: на коні, козацтво, на коні!
Крик його лісом пішов, передався од воза до воза,
приснувши вниз дощоросно, далеко десь громом
скотився...

Рушили, вийшли повстанці — аж ліс зашумів на короні.
Гей, що попереду їде, не їде, а соколом лине
свіжообраний отаман на бистрім коні вороному.
Гей, що за ним же повстанців! — туди і сюди роздалися,
лавою сунуть, несуть, оглянутися й краю не видно:
один за одним — все на конях, один за одним ще й
співають.

Тільки далеко обоз по дорозі гадюкою вигнувсь.
Тож піднялася голота за право, за честь, а ще й землю.
Стали ляхи по кватирах — нема ні ладу ні проходу.
Буде страждати Україна, аж поки голота не владить.
Дасть вона чосу ляхам, розквартирить вона їх на той світ!
Ей трусне, як труснув їх Трясило у Корсуні місті!
Їдуть повстанці, сміються — туди і сюди роздалися,
один за одним — все на конях, один за одним ще й співають.
Раптом отаман спинився. Далеко над шляхом щось мріє.
Мріє, росте і хвилює, мов мак польовий перед світом.
Браття! — отаман говорить: грозу переседіли в лісі;
любьки ховайте — да стрінем грозу ще й у чистому полі.
Зараз заходьте ви збоку. А ви одійдіть у ту балку.
Ми ж утаборимось тут. Та обоз нехай ближче під'їде.

Так, як сказав, так і вийшло, а мак все цвіте, наближає,
мак наближає і ширить і тупіт копит розкидає.
Стали. Заслалися димом — і ціляться знов по обозу.
Вистрелив сам тут отаман — і лях на коні захитався.
Гостинця послали всі разом — за ним іще двоє упало.
Ой, як приступлять поляки, як кинуться наче ті звірі —
світу не видно! здається, от-от ізметуть, перекинуть.
Тільки ж не спали й повстанці, зайшли вони, збоку забігли,
зараз ударили й ті, що їх балка таїла глибока.
Ну - те держіться, ляхи, забувайте назад всі дороги!
Хмара на хмару пішла, наче й сонця не сходило з ночі.
Тут вже рушніці замовкли: схопилися сіктись, боротись.
Горлом земля захрипіла, заюшилась, чорно запеклась.
Тільки все крешуть шаблюки та очі по-вовчи скрегочуть.
Вирветься крик чи іржання та й знову у шумі зілеться.
Звіріння те довго тривало, аж поки усіх не посікли.
Шаблі попадали з рук. Може годі? спинився отаман.
Сходились мовчки, шаблі витирали і дихали важко.
Тихо покотом лежало кругом многоцвітнее поле.
Годі! Здається, як слід вже. Поклали на спочив безславний
панство прокляте. Не встане. Не прийде. Своїх поховайте.
Так, як сказав він, то так і зробили. Високу могилу
в полі насипали, в ній же навіки братів поховали.
Рушили, вийшли повстанці — далеко могила видніє.
Вечір над нею невітшний, китайка над вечором свіжа.

Дух і тривога в Атенах, атенці зійшлися на раду.
 Буде ж знать Мітілена! Згадає вона самостійність!
 Зрадити нас в таку хвилю, коли наше військо в поході...
 Голови втяти і все тут, ще будемо з ними балакати?
 Цитайте, мужі, не треба: пора нам урадити раду.
 Онда ідуть вже стратеги, за ними й посли мітіленські.

Гамір атенці зчинили, неначе готовили бурю,
 мов на розор узялися, абож у похід виражались,—
 довго кляли, наступали, на два табори поділившись.
 Вийшов тут син Клеонетів Клеон, всім відомий нахаба,
 він же стояв на минулій громаді за смертну кару.
 Гамір атенці зменшили, а скоро і зовсім затихли.

Кинувши оком навколо, так він почав говорити:
 «Кілька разів я казав, а сьогодні скажу ще й уаруге:
 демократична держава не здатна у нас панувати.
 Якось не вміє гнущечку надіти на інші народи.
 В цім переконаний я. До чого дожили ми? Атенці,
 присуд вчорашній забули? Чи нам мітіленцям вірити?
 Знов я нагадую: влада повинна в нас бути тиранія.
 Тільки попустим — союзники слухатись нас перестануть;
 встануть на нас тоді й інші за прикладом цих мітіленян.
 Краще нехай уже гірші закони, але щоб незмінні,
 краще нехай неосвіченість, ніж ота вченість безвольна.
 Що ті закони прекрасні, коли їх виконувати смішно!
 Нам тут рішати-перерішувати? Будьмо, атенці, простіші:
 зрадили нас мітіленяни, тяжку образу нанесли,—
 що ж: покараємо їх, чи слъозу добродійну пустим?
 Раджу вам довго не думати. Більш не скажу ані слова».

Тільки зійшов він униз, сколихнулось кругом як на хвилях.
 Гомін пробіг мов той вітер і раптом зірвалось зусюди.
 Гамір атенці зчинили, на два табори поділившись.
 Довго кляли, наступали, аж поки не вийшов промовець.
 Це Діодот син Євкратів, що був і раніш проти кари.
 Гамір атенці зменшили, а скоро і зовсім затихли.

Кинувши оком навколо, так він почав говорити:
 «Виступив я не для того, щоб тут заперечить Клеону,
 виступив я не для того, щоб з вами судить мітіленян,—
 справа іде не про злочин, лише про розважливість нашу.
 Нащо роз'ятрювати збори і присуд поспішний виносити?
 Вас засліпило сучасне, а я звик дивитись в майбутнє.
 Чи зменшиться повстань, як скараєм оце мітіленян?
 Люди до всього звикають, привикнуть вони і до смерти.
 Це тим більше привикнуть, коли їх нужда підганяє.
 Що ж ми — придумаєм кару ще більш жорстоку, як

смертна?
 Ніби суворість законів це все, на що здатна держава?
 Ні, не суворість закон нам, а наша мудрість, атенці!
 Нащо визискувати тих, що до нас приєднались як рівні?
 Зараз в сусідніх державах одна тільки партія в силі —
 демократична це партія, з нами ж вона у контакті.
 Знищити всіх мітіленян? Накликати ненависть на себе?
 Раджу про це вам подумати. Більш не скажу ані слова».

Тільки зійшов він униз — сколихнулось кругом як на
 хвилях.
 Гомін пробіг мов той вітер і раптом зірвалось зусюди.
 Гамір атенці зчинили, на два табори поділившись.
 Цитайте, мужі, не треба: пора розпочати голосовку.
 Цитайте! — гукнули й стратеги, і збігли посли мітіленські.

Так переливами море ще довго по бурі одходить.
 Довго кругом колихає і блідне, й за серце береться...
 Гамір атенці зменшили, а скоро і зовсім затихли.
 Більшість пішла проти кари. Радість була Діодоту.

З МОГО ЩОДЕННИКА

I

Ой хмари, хмари з німецької землі! Це ж ви зробили славу: Дніпрові булаву дали. Дніпро вертів її сюди - туди і довго лобувався. Так - от коли труснем гетьманством! Чудовий сон здійснивсь! — Сміявся робітник одразу, а потім засмутивсь...

Зробили трон, молебня 'дправили і все такеє. Дніпро, звичайно, гопака. Сто сот собак німецьких і стільки ж з Дону в еполетах обсіло трон і загарчало на народ. І общеруськії ідеї запахли наче моцці. Терпів спочатку люд, а потім...

Ой хмари, хмари з німецької землі...

18 р.

З МОГО ЩОДЕННИКА

II

«Дніпро — бандит». У цьому — все. І гніт чужинців, і ненависть, і власна кволисть, і одчай.

Май, як не май. Не випалось літо, а тут уже й осінь. І як се так: народові, що поржавілі пута зняв, прикинулась іржа, немов болячка? І як се так: великий дух — на людях розмінявся і здрибнів? Чи не Сибіру дух над нами? Чи не царські гробниці докинули оком? А! З Біломор'я чую Соловецький ладан? В ньому змішались дзвони й матюки, і розбишацтво, і свобода. А Іван Четвертий Грізний, проткнувши псу смердящому жезлом залізним ногу, — Стоїть, — І слухає, — Перебирає чотки...

19 р. Деникінщина

Озеро синіми слізьми сходить. Над ним небо: не плач! — каже, а само ридань спинить не може: хмара за хмарою душу розриває. Хмара за хмарою.

По березі — гуси. Мов сніг. Гуси - сніжне лопотіння — кажу я, — чого ви вітра не вгамуєте?.. Сад стоїть внизу і пісню осені розучує. Підбіжить вітер до орхів — орхи ноти ронять пожовклі, співати забули; шугне до акацій — акації вже надто поспішають. Бур'ян кричить: а я? а я? Та вітер розгнівався: усі співати ви негодні! І вже він за селом, за Листопадівим, і млини йому останню фразу — круга! круга! Бур'ян услід: голубчику, а я?

Озеро синіми слізьми сходить. І тільки часом супротивна хвиля немов піском його посипле. Рудим? — По голубому...

Гуси по березі.

20 р. З капелю Стеценка по Україні

Живем комуною, працюєм. Поміж горами монастир. Навколо ліс, а перед нами сам Дніпро. Чудний якийсь — ізразу й не впізнаєш. Усе він спить, усе він думає, ніяк не перемріє. Живем комуною, працюєм.

Як тільки світ — із заступами йдем на монастирське.

Ченці минають мовчки нас і довго хрестяться й плюють направо і наліво. Крикучий гонг покличе до сніданку. Назустріч сонце гімн свій ле... Сміємся, вірим і горим! Лише Дніпро — ще більше похмурніє. Усе він думає, ніяк не перемріє.

На капусті жовті метелики, а на Дніпрі — білі.

Вітрила груди пнуть, до сонця весла грають, стежки світають за човнами — і тільки пісня по воді: «ой гиля, гиля, гусоньки, на став».

На капусті жовті метелики, а на Дніпрі — білі.

В човнах все ліс, ліс, що рубаний, що цілий. Голодне місто проковтне і все таки обмерзне. Тоді: хоч дайте ж ви робітників! Сміються: всім дамо! Осб ми на зиму в отамани, то може й зовсім вас доб'єм.

Ой гиля, гиля, гусоньки, на став.

Вночі фаланги сняться, господарства. А вдень трапляється їй на кров. Село підбурено — прийшлося боронитись. До крові звикли ми давно, хоч не возводим її в канон. Вночі фаланги сняться, господарства.

Поранений: «Ви одняли у нас той спокій, якого звик не вернеш. Ви бога скинули і зрабували землю — прокляті будьте ви!»

Взяли його, догледіли, читать навчили і писать, розкрили перед ним завісу. І от тепер він наш. Працює в полі з нами він, в театрі духом спіє, і знає, що не у кожного червона кров. До крові звикли ми давно, хоч не возводим її в канон.

Ще в нас музики не досить. І серце в кожного глухе. Ще кожен має жінку і назива її своєю. І діти одійти од матерів не хочуть. О, знаєм, знаємо, як трудно ухопить тропи! Хай незлобиві християни гріхи покутують в печерах,— ми робим те, що робим, і світ новий — він буде наш! Хай «брат»-хижак на всенародне зазіхає, нехай підбурює міста і манить села за собою — ми робим те, що робим, і світ новий — він буде наш! О, знаєм, знаємо як трудно ухопить тропи! Коли вже на тропу ти вийдеш Україно? І ти, мій Дніпре інваліде, чи ти коли прокинешся, упертий?

Посівів, Дніпре мій. Широкий — змеженів. О, де ж твій дух? Де запал твій і сила? Обклався лисинами з берегів: потечу, побіжу по гладенькому дну, дивні царства знайду. Хочеш мира й спокою? Під чиєю рукою? Посівів, Дніпре мій. Широкий — змеженів.

Понад тобою хмари — армії хмар! Шалений вітер шаблями розмахує, кричить: хто не з нами — зарубаю! розсічу! А ти: до порогів течу. Хочеш мира й спокою? Під чиєю рукою? А море жде, а море виглядає. Усіх, усіх, усіх...

Хочеш, Дніпре, я прочитаю тобі? Колись клекотіла Україна!.. Од краю до краю, з Дністра до Дунаю, туди аж до моря й коло Стародуба — схопилась голота до панського чуба. (Червоне. сонце. в безкраїх. степах...) Хочеш, Дніпре, я прочитаю тобі?

І кидалась шляхта до пап, королів і панство державу собі будувало. Ой, скільки там встало! Ой, скільки лягло... Колись клекотіла Україна. Дніпро усміхнувся: читай — не читай...

Червоне. сонце. в безкраїх. степах.

Дихнуло з півночі і з півдня, з заходу і сходу. Куди тікати? Де сховатися од вітру? Знялись стовпи піску, жгутами замигтіли з кручі... Дніпре! бурі неминучі! — Мов той ведмідь встает — одною лапою на беріг хлюп! другою під водою...

Вставай, старий, вставай, давно вже встали Рейн і Волга і Дністер. Дихнуло з півночі і з півдня, з заходу і сходу. Ану ж за руки всі, гей-гей!

Знялись стовпи піску, жгутами замигтіли з кручі...

Вигулюється там, а тут іще запнуто. Блисне,— упустиць на чугунне і довго ковзається і гуде. (Дош іде...)

Коли б іще, коли б частіше! Хай пройде бурею весь край!— Вигулюється там, а тут іще запнуто.

Діди витрушували з люльки, а ми згрібаєм в піраміди.— Дмухни, потужній, рознеси, розвій, щоб не зібрали і довіку! Блисне,— покотить на чугунне і довго ковзається і гуде.

Дош іде...

А іноді — немов джентльмен. Сам синій весь, у білих берегах — панчохах.— «Я на конгрес, я на конгрес». І удає, що він біжить, і вірить, що він робить, заклопотаний. Сам синій весь, у білих берегах — панчохах.

О, згляньсь на нас!— кричать йому об'апол ниви.— Пошли тумани нам, бо хмари все над панськими лісами.— «Я на конгрес, я на конгрес» — недбало кида їм Дніпро,— я всіх вас боронитиму, лиш дайте мені спокій».

І враз' назад він повертає. Збиває піню і лягає, як і віки лежав.

А іноді він як джентлмен.

ЖИВЕМ КОМУНОЮ

х

Живем комуною, працюєм. Навколо ліс, самотні села і люди дикі, мов шипшина Ах, скільки радості, коли ти любиш землю, коли гармонії шукаєш у житті! То ж кожен з нас буде людськості престол, і кожен як апостол. Ах, скільки радості, коли ти любиш землю. Нема у ній ні янголів, ні бога, ані семи небес. А є лиш гордість і горіння, сукупна праця і хвала.

Ну що ж з того, що всесвіт кров залляла? Майбутні встануть покоління — єднання тіл і душ.

Ми робим те, що робим, і світ новий — він буде наш!

20 р. Межигір'я

В КОСМІЧНОМУ ОРКЕСТРІ

і

Благословенні:

матерія і просторінб, число і міра!

Благословенні колбори, і тембри, і огонь,
огонь, тональність всього світу,
огонь і рух, огонь і рух!

Дух, що пройняв еси все,
хто ти єсть?

Чи звать тебе спокоем? вітром?

сліпою силою машин?

Чи слухом атомів, ігрою порошин?

Ти перед всім світом руки звів немов перед
попітром,

гло —

пропелерами загуло,

хаос у танці завертіло

і десь тромбонами в бездонних коридорах
оддало ...

Тьми - тем тіл, часток неспаяних самотно
забрєніло:

скоріш, скоріш,

одне з одним,

орбітно - плавко упадім

скоріш!

Мільйони сонцевих систем
вібрують, рвуть і гоготять!
Комети ржуть і баско мчатся,
і океани над океанами шумлять.

Тьми - тем тіл, часток неспаяних
спіралять вниз, убік, у стелі...

Огні! огні!

І плачуть, і співають промені у даліні
немов віолончелі.

Дух, що пройняв еси все,
хто ти єсть?

В КОСМІЧНОМУ ОРКЕСТРІ

II

Я дух, дух вічності, матерії, я мускули
передосвітні.

Я часу дух, дух міри і простору, дух числа.
Біжать річки аеролітні
од одного мого весла...

Я дух - рушій, я танк - такт, автомобілів хори,
моторами двигтять мій двір - гараж.
І я так легко, мов дітей на пляж,
веду титанів у простори.

Поверх над поверхом на воді,
розміщаю системи,
вкладаю думи молоді,
даю їм теми.

І от уже летять,
через потоки плинуть.
Аж поки не потонуть —
не встану, не піду.

Летіть, летіть, до сонць керуйте,
керуйте в круглий дах!
Скликайте всіх і федеруйте,
розносьте гасла по світах!

Не надавайте значіння Сатурновим вінцям,
доволі жить для себе, черство!
Усім планетам, всім сонцям
свобода, рівність і братерство!

І от уже летять,
через потоки плинуть.
Аж поки не потонуть —
не встану, не піду.

Я дух, дух вічності, матерії, я мускули
передосвітні.

Я часу дух, дух міри і простору, дух числа.
Біжать річки аеролітні
од одного мого весла...

В КОСМІЧНОМУ ОРКЕСТРІ

III

В космічному оркестрі
підвладно все одній руці.
Немає меж... і де кінці,
що ставили б сонцям семестри
у голубому молоці?

Пливе етер, струмує вітер,
джерела б'ють нових поем,
встають сузір'я в формі літер
з навколо сяючим огнем.

І що там час? і що там вік?
і що поняття «вдень», «уранці»?
Червоний крик, кривавий крик,
червоних сонць протуберанці!

Нема там смутку, суму - гніту,
чужий системам егоїзм.
Там кожен зна свою орбіту,
закон, закон - соціалізм.

Там кожен зна свої одміни:
сопутник — друг — товариш — брат.
І кожен світ аеростат
іде назустріч шохвилини.

Один впаде, — другий іскриться,
і то без краю й безкінця...
І ні планети, ні сонця
не мають права зупиниться,

В космічному оркестрі
підвладно все одній руці.
Немає меж... і де кінці,
що ставили б сонцям семистри
у голубому молоці?

В КОСМІЧНОМУ ОРКЕСТРІ

IV

Що наші слъози і зойки і крики?
Що всі драми землі в трагедії Космоса?
Вічно юний, первісний і дикий,
творець, на власнім творі розіп'ятий,—
е він на незглибній глибині шаліє й казиться без
берегів!

Легені його бурі видихають!
Серце обняло б найменший атом!
А мозок думку динамітно рве!
Безумний корабель, нагрудений вітрилами,
якор, що в пісні над безоднями заякорить не може —
це він прометейно в майбутнє риде
і не вертається ніколи.
Ринуть слъози,
води океана ринуть і розбиваються об вічність.
Бризки одскакують, сиплються!
Бризки мов іскри з - під кресева!
Бризки далеким світам!
Скажіть: що сонць системи, як не бризки?
Скажіть: що земля, як не крапка?
І вся людськість хіба не єсть інфузорії
(пожирай, пожирай себе в краплі води)?
Під парасолькою власної атмосфери,
під хмарами дурману і брехні
земля плекає душі парасольні,
які ніколи не розберуться в мапі Космоса.
Мозок їх ледве ворухить віками угноєну грядку.
Століття чергової омани злегка притрусуть канаву
забобонів,

а там ізнову випари й туман,
а там ізнову війни і тюрма.
І незчислимі панахиди під дахом парасольки — мов над
болотом комарі.

О людськість! О гордість скрупульозна!
Чи ти коли дивилася в вічності телескоп?

В КОСМІЧНОМУ ОРКЕСТРІ

v

На берегах вічності ходить сонце,
ходить сонце в шлеях.
Натягне віз —
і всі планети в екстазі!
Не кисніть, люди, по- під тинню,
не плачте од дрібних образ.
На берегах вічності ходить сонце,
ходить сонце в шлеях.

Люди, любіть землю!
Поети, у космос ведіть!
Як на планетах барикади —
всесвіту болить.
На берегах вічності ходить сонце,
ходить сонце в шлеях.

Од сонця кожна планета вагітна.
Планета планеті рівна, привітна —
од сонця.
Орбіта кожної і лют по її силі
(гаснуть інертні, тухнуть безсилі) —
угору — вниз, угору — вниз!
І одаються луни,
і всі системи, мов комуни,
що узяли кос-Федерації девіз —
угору — вниз...

Люди, любіть землю!
Поети, у космос ведіть!
А в космос шлях —
жить!
На берегах вічності ходить сонце,
ходить сонце в шлеях.

В КОСМІЧНОМУ ОРКЕСТРІ
VI

Мов пущене ядро з гармати,
земля круг сонця творить цикл.
Тюпцем круг неї лисий місяць,—
беззубо дивиться в монокл.

О, скільки на землі беззубих,
бояться сонця і води!..
Роди нам, земле, юних серцем,
о земле, велетнів роди!

Народи йдуть, червоно мають:
свободі путь! свободі путь!
І кров'ю землю напаяють
і знов у землю тліть ідуть.

Але на зміну їм — у муці
другі встають під азенкит куль,
що движуть сили революції
в новий октябрь, новий іюль.

Вставай, хто серцем кучерявий!
Нова республіко, гряди!
Хлюпни нам, море, свіжі лави!
О, земле, велетнів роди!

Мов пущене ядро з гармати,
земля круг сонця творить цикл.
Тюпцем круг неї лисий місяць,—
беззубо дивиться в монокл.

Дивись, дивись: нема поради,
нема тепер шляху до мас.
Цвіли колись твої декади,
поки ти жалко не погас.

Горіть же всі, хто кучерявий!
Нова республіко, гряди!
Хлюпни нам, море, свіжі лави!
О, земле, велетнів роди!

ВУЛИЦЯ КУЗНЕЧНА

Захід!

Іду вперед.
Там десь — за мною захід.
Сухотно - жовту головешку на села кинув —
жає...
І чад, і дим,
і гайвороння понад кладовищем...
Іду вперед.
Туди, де рельси паралеляться без краю,
де присмерк сонний гасне, гусне.
І павутиниться останній погляд вечора на вікнах
одсвічених, на баштах, на церквах.
Більма сизих калюж
тополь верхи червоні одбивають
і в жмурах шуляться од вітру.
А вітер пил несе, афішами метляє і на базарах
вивіски трясє, мов обивателя бандит...
Місто от - от засне, замре, навіки заніміє —
без хліба, без води, без ласки дружної.
Повезли труп.
Взяли торбинки тротуари й розійшлись.
І враз передо мною
похмури́м блиском ожило.
Вкипіла кров і на баркани бризнув мозок.
І тінь моя, мов тінь титана,
лягла вздовж улиці кудись...
І стало страшно, як на пожарищі!
Проклятий! Це ти так солодко розцвів,
що в нас лиш трупи, трупи й кров!
Чи не в - останнє граєш? —
Там десь за мною захід...

ВУЛИЦЯ КУЗНЕЧНА

Захід II

Ні, не втерплю, оглянусь —
захід як вулканний лан!
Це того, що там Барбюс,
це того, що там Ролан.

Оглянуся — вся земля
океан палахкотінб!
Це того, що там як я
одкидають власну тінб.

Тінб титанитьса на схід,
я ж росту, встаю,
сильним руку подаю
через націю і рід.

Через голови племен
я побачив вас.
О, благословен
час!

ВУЛИЦЯ КУЗНЕЧНА

Охляло сонце

Охляло сонце. На будинках
горить гарячий фіолет.
Останній промінб, як стилет,
поранив клен на осінб. Жінка
зніма білизну. Веремію
круг неї вітер закрутив
і запилів у свій мотив
рожеві ноги й повну шию...
Немов в Еладі! Вітер з моря
вітрилить пазуху... Краса!
І раптом спірка: крадеш? з горя? —
Вчепились в коси... Погаса
і гоїтьса, і жухне клен.
В розстріл гуляє дітвора.
І, патріот свого двора,
собака з ними... От і день
скінчивсь. Над містом шум кипить.
У всіх тонах стрункі морози.
Лиш божевільні паровози
когось гукають кожну мить.
Хай буде рух! Душі! Знаття!
Нехай і боротьба звірина! —
Лиш так оновитьса людина
і вся матерія життя.

ВУЛИЦЯ КУЗНЕЧНА

Великдень

Вертаюсь по Кузнечній. Сонце
ще тільки - тільки. Так: мов тінь
квачем. Тополя червоніша!..
Ще розговляються, ще тиша,
така на всьому лінб!

Льодок. Граки за ніч похрипли,
а все ж... За ними скрізь цвірінб,
а там десь голуб в гулких нішах...
Ще розговляються, ще тиша,
така на всьому лінб!

Чого ж я чую шум?
Чому в мені бадворість?
Який там флот
з незавойованих висот
шалену розвиває скорість?

І звідки дзвін?
І звідки в грудях спочуття безкрає?
Не Воскресіння, не Різдво —
нове новітнє торжество
шумить і наближає.

І як наблизиться, впаде —
то многі з нас посліпнуть.
Такий там світ,
такий там думки літ,—
що многі з нас посліпнуть.

Не те, щоб ми були старі,
а просто: грандіозу
не в силі віри ми понять,
не в силі ще язичества принять
таку велику дозу.

Сліпить як очі сонце! Сине
таке зелене небо. Денб.
Вже денб, а ми ще по соборах,
а потім розговляємся по норах
і переспівуем пісенб.

Вже зовсім денб!

ВУЛИЦЯ КУЗНЕЧНА

Перше травня на великдень

Великодній дощ
тротуаром шов-
ковая зелена
ярилась з-під землі.

Це Христос воскрес
мертвих воскрес -
тихо туго вітер
кленоклонив день.

Аж тут враз! враз!
врізався оркестр:
не Христос воскрес —
Робітничий Клас.

Аж тут враз! враз!
похід робітни-
чий же червоніший
празник як цей май?

Загримів, заграв,
тупотом пішов-
ковую зелену
кленоклонив день.

ХАРКІВ

1

Харків, Харків, де твоє обличчя?
до кого твій клич?
Угруз ти в глейке многоріччя,
темний як ніч.

Угруз ти так: між горбами
тупу на 'днім місці, тупу.
І раптом прорвався мостами —
і вже ти в степу!

І вже тебе вітер і віте —
розгони, одгони і гон!...
Ех! чортового сина,
отут уже ти невгомний.

Отут уже (як тільки світ блисне) —
та куди той центра крик! —
гудеш, гудеш ще й акордом приснеш —
аж поки прийде робітник.

Гудеш, деш... а як одгаснеш,
то довго ще, довго одгон...
І здається: десь' там' Донбасний'
тобі відповідає в тон.

Відповідають з туману заріччя:
сокири і пилки і дзеньк...
Отут твоє, Харків, обличчя,
тут твій центр.

Котяться вулиці, вицокує в тьмі тротуар.
Сніг - мочар. Березневий дощ - мочар.
І тільки вгорі годинник горить над тобою,
над твоєю, над нашою головою.

Котяться вулиці, перебігає провалля трамвай.
Край степовий! Ой та й дикий же край!
І тільки вгорі горить над тобою,
над твоєю, над нашою головою.

Край степовий! Ой да вітер дикий, рвачкий!
Як ударить — телефонні струни рве, крутить в пучки!
І тільки довго шумить над тобою,
над твоєю, над нашою головою.

Ген ярами і злидні і тиф. За кущами куші...
Хто це під вітриною божевільно скігнить на дощі? —
Обов'язок висить над тобою,
над твоєю, над нашою головою.

Над твоєю весною такий іще вітер да тьма!
Тут проскочиш — виходу нема.
Там станеш — мов справді в столиці:
дах над дахом аулиться, котяться вулиці...

Котяться вулиці, вицокує в тьмі тротуар.
Сніг - мочар. Березневий дощ - мочар.
І тільки вгорі годинник горить над тобою,
над твоєю, над нашою головою.

Проходжу кладовищем.
Ще літо за повним столом,
ще день з одкритим коміром,
а щось в природі схлипує.

Колихайтесь, тераси дерев, —
свогодня такий на вас біль!..

Вітер вітер ві
терзає дуба кле
на хмарах хмує сон
це знов осінній ві

Ще літо за повним столом.
А в листі вже жовч.
Жовтіє.

Спать.

То тут, то там —
по всьому кладовищу.

Прекрасний сон! Терасами сон!

Лиш де в нім зміст? Мета яка?

Кому там? звідки сниться?

(А - й! Ає!)

Чи може мертвим скрізь лиш мариться? —
і кров?

і боротьба?

Хоч раз почути б тую мову,
якою вірить потойбіч!

О ні, потойбіч не всвітає.

Лиш відгук. іноді... неясний... долітає —
а-е... а-е...

вітер кликне кла
наклони дуба кле
на хмарах хмуре сон
це знов осінній ві

Дўгами горби лягли.
Опукляться могили як поросята,
а над ними
хрести.
В подертих сорочках, в робочих блузах,
не виспавшись, біжать і падають,
і в листі заплутуються як у гуаках заводу.
А вслід їм
чорні пам'ятники дзеркально бчать призирилий
сміх:

«ще й тут ви заведіться!»

— Так так, ще й тут!
Ми з-під ярма, з тюрми!
Визвольний вітер з на-
ми -

Прислухаюсь:
голос, що вкруг росте,
в собі я ношу.
Живе — давно розпалось на клітини,
клітина — в землю, в зелень, шум.
І той протест, і той огонь, що був у них —
тепер він зелень, шум...

Шуми, шуми, рясне верхівля,
епохо наша вітряна!
Проходь з старого кладовища,
мелодіє моя.

Де не піду — півкруг.
Де не стану — овал.
Прўгами хмари оспїнились.

Колесом лист по дорозь -
- і весь парус блакитний
душу мою круглу
на веслах у безкінечність —
— мелодіє моя —

Чого ж ти, серце? Плачеш тлі?
Негодні ми світу,
негодні навіть частки світу вмістити в собі
(вітер ві)

P Чи так же, любе? Інтуїцій ріка
і радіо-ток, мов безумна рука —
роздверять космос! І не буде замка.
(вітер кликне кла);

PP Чи так же, серце?

Так так, зникнуть злидні й злед.
Стихне націй шум,
і межі запланет розсунуться,
і ми свій круг повторимо
у вічнім рості
до безкінечности!..
І все ж незавжди буде ясно:
зелень... шум...

— Неясно, а правда, неясно? —
ця кров, і старого розгром...
Дряхліючий голос з могили
доніс мені вітер струмком.

Неясно, а правда неясно? —
І бачу вже другий встає:
збудило мене твоє серце,
чулее серце твоє.

Ой, брате, гукни кладовище!
Дивись, яка чорна масть

Ударимо в схід ми з тобою
і захід нам руку подасть.

А там вже й діди на підмогу,
поміщиків сила, жерців...
Ото пожили б ми ще раз,
якби оце ти нас повів.

Дивлюсь — там знов і знов примари...
З горбка униз лечу, біжу!
А проти мене сонце в'яле,
і вітер стружки вструж і струж...

І вітер стружки і підстружки
ув очі, в душу, в груди, в рот...
Куди женеш ти, божевільний?
Стій! Чорт!

Прислухаюсь:
голос, що вкруг росте,
в собі я ношу.
Живе — давно розпалось на клітини,
клітина — в землю, в зелень, шум.
І той протест, і той огонь, що був у них —
тепер він зелень, шум...

Шуми, шуми, рясне верхівля,
епохо наша вітряна.
Проходь з старого кладовища,
мелодіє моя.

Хмари оспінілись. Вигнулись горби.
А хто кого відсвічує — не знаю, не знаю.
Лиш все те шумить і говорить,
гойдає зелень недоношену і золото і кров,
кро'...

А в шумі тім,
як арфи перебір в оркестрі —
осики тремогінь.
А в шумі тім у прісвіт десь
берези хвартушок.
І несподівано
птичка...
все те гойдає, шумить і говорить.

ЗМІСТ

СОНЯШНІ КЛАРНЕТИ

	Стор.
Закучерявилися хмари	8
Гаї шумлять	9
Арфами, арфами	10
Десб надходила весна	11
Цвіт в моєму серці	12
Не дивися так привітно	13
Подивилась ясно	14
З кохання плакав я	15
О панно Інно	16
Я стою на кручі	17
Там тополі у полі	18
Гаптує дівчина	19
Квітчастий луг	20
Ой не крийся, природо	21
Іще пташки	22
Світає	23
Енгармонійне: Туман	24
Енгармонійне: Сонце	25
Енгармонійне: Вітер	26
Енгармонійне: Дощ	27
Ходять по квітах	28
У собор I	29
У собор II	30
Пастелі I	31
Пастелі II	32
Пастелі III	33
Пастелі IV	34
А я у гай ходила	35

	Стор.
Хтось гладив ниви	36
На стрімчастих скелях	37
По хліб шла дитина	39
Одчиняйте двері	40
Скорбна мати I	41
Скорбна мати II	42
Скорбна мати III	43
Скорбна мати IV	44
По блакитному степу	45
Хор лісових дзвіночків	46
Дума про трьох вітрів	47
Золотий гомін	50

ПАУГ

Сійте в рахманний чорнозем	60
I Белий і Блок	61
На майдані	62
Як упав же він	63
Перезорюють зорі	64
I буде так	65
Міжпланетні інтервали	66
Зразу ж за селом	67
На могилі Шевченка I	68
На могилі Шевченка II	69
Месія	70
Із циклю «Сотворіння світу» I	71
Із циклю «Сотворіння світу» II	72
Із циклю «Сотворіння світу» III	73
Листи до поета I	74
Листи до поета II	75
Листи до поета III	76
Мадонно моя I	77
Мадонно моя II	78
Мадонно моя III	79
Мадонно моя IV	80

	Стор.
Псалом залізу I	81
Псалом залізу II	82
Псалом залізу III	83
Псалом залізу IV	84
Ронделі I	85
Ронделі II	86
26 — II (11 — III)	87
Я знаю	88
Гнатові Михайличенку	89
Один в любов	90
Плюсклим пророкам	91

ВІТЕР З УКРАЇНИ

Вітер з України	95
Плач Ярославни I	97
Плач Ярославни II	99
Находить літо	101
Кожум'яка	103
Три сини	105
Ходить Фауст	107
Голод	109
Відповідь землякам	110
За всіх скажу	112
Ненависти моєї сило	114
Великим брехунам	115
Перед пам'ятником Пушкіну	116
Осінь така мила	117
На хуторі	119
Ми кажемо: сходить сонце	120
Весна (з Баратинського)	121
La bella Fornarina	122
Хмари кругом облягли	123
Повстанці	} гекзаметри . 124
Клеон і Діодот	

	Стор.
З мого щоденника I	128
З мого щоденника II	129
З мого щоденника III	130
Живем комуною	131
На капусті жовті метелики	132
Вночі фаланги снятяться	133
Іще в нас музики недосить	134
Посивів, Дніпре мій	135
Хочеш, Дніпре, я прочитаю	136
Дихнуло з півночі	137
Вигулюється там	138
А іноді — немов джентлмен	139
Живем комуною	140
В космічному оркестрі:	141
Благословенні	141
Я дух, дух вічності	143
В космічному оркестрі	145
Що наші слвози	147
На берегах вічності	149
Мов пущене ядро	151
Булиця Кузнечна:	153
Захід I	153
Захід II	154
Охляло сонце	155
Великдень	156
1 Травня на великдень	158
Харків I	159
II	160
Фуга	161

bet. 145
KA 26

Ціна 2 крб. 25 коп. (Р)

бср. 175
KA-26